

Sisällys - Innehåll

Jäähain aika.....	3
Lintukesä 1987 Varsinais-Suomessa.....	4
Pekka Alho	
Rauno Epsanjassa. TLY:n suuri etelänretki 29.3.—12.4.1988.....	8
Rauno Laine & Jyrki Normaja	
Kivi- ja arotaskun määrittämisestä.....	26
Jouko Hakala	
Bussilla lentokentälle.....	29
Rauno Laine	
Jurmon kevät huippuluokkaa.....	32
Jyrki Matikainen	
Nyheter från skären.....	33
"Kyllä kansa tietää...".....	34
Veijo Vänskä	
Ukulin logokilpailu.....	36
LYLiä tarvitaan.....	37
Rauno Laine	
TLY:n osoitemuistio.....	39
Määrityskuva.....	40
Kansikuva: Matti Valta	

ISSN 0782-8195

Julkaisija/Utgivare

Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry., PL 67, 20101 Turku

Åbo Ornitologiska Förening rf. PB 67, 20101 Åbo

Päätoimittaja/Chefredaktör

Veijo Vänskä, SF-21650 Lillandet, puh./tel. 926-54258

Raporttitoimittaja/Rapportredaktör

Tapani Veistola, Hämeenkatu 14 B 26, SF-20500 Turku, puh./tel. 921-333081

Tilaukset ja irtonumerot/Prenumerationer och lösnummer

Tapio Lineri, Pohjanmaankatu 2 B 36, SF-20740 Turku puh./tel. 921-424324

Tilausmaksu vuodelle 1988 on 50 mk. Jäsenet saavat lehden jäsenmaksua vastaan.

Prenumerationsavgift för året 1988 är 50 mk. Tidningen ingår föreningens medlemsavgift.

Ilmoitushinnat/Annonspriser

1/1 s. 400 mk, 1/2 s. 250 mk, 1/4 s. 150 mk

Painopaikka/Tryckeri

Serioffset, Turku 1988

Kevään dead line/dead line på varen

1/89 1.2. 2/89 15.4.

Jäähain aikaan

Anneli Lehtinen

Turkulaiset ovat lintuharrastuksen avantgardisteja. Yhdistyksemme oli maan ensimmäisiä paikallisyhdistyksiä, jo vuodesta 1963 nimitään velvoittavasti *lintutieteellinen*. Vaikka harrastajia oli vain kourallinen, voitiin parhailta paikoilta kerätä liki päivittäinen tilasto lintumäärästä. Oli kunnia-asia tehdä tarkat havainnot kaikista lajeista ja vastata kyselyihin.

Tämän vankan harrastuspohjan varaan kehitettiin 1970-luvulla turkulaisvoimin ajatus käyttää harrastajamateriaalia ympäristönseurantatutkimuksen aineistona. Lintukantojen muutokset ovat usein ympäristömuutosten parametreja. Nyt voitaisiin erikoistutkimuksella selvittää kannanmuutoksen syyt ennenkuin katastrofi olisi valmis.

Nyt 1980-luvulla turkulaiset ovat jälleen "kehityksen" eturivissä. Ns. tavallisia lajeja ei lasketa, kyselyihin ei vastata, eri lajikohtaiset seurantaprojektit ja jopa Atlas ovat vaikeuksissa. Kuukausien kerjäämisen jälkeenkään ei katsauksiin saada havaintoja niin, et-

tä ne kertoisivat todellisesta lintutilanteesta kuin muutaman lajin osalta.

Jos Ukuli ei tästä syystä pysty pitämään minkäänlaisia aikatauluja, on se pieni paha verrattuna siihen, ettei Jurmon lintuasemalle enää saa tarpeellista miehitystä sesonkien ajaksi. Ja osa näistä vähistäkin miehittäjistä laiminlyö aseman tehtävät. Samalla nakerretaan muiden havainnoitsijoiden työn arvoa. Tilanne on ironinen: Turkulaiset ylläpitävät lintuasemaa muun Suomen lintumiesten voimin, sieltä löytyy vielä tekijöitä.

Näyttää siltä, ettei työtä enää haluttaisi tehdä. Mieluummin antaudutaan kalutusjuhlan pyörteisiin ja ajellaan ympäri maata katsomassa lintuja, jotka joku jo on nähnyt.

Turkulaisista lintuharrastajista onkin tullut yhteiskunnallisen kehityksen parametreja. Tilanne heijastelee erinomaisesti yhteiskuntaa, jota kuvataan termien "privatisoituminen" ja "hallittu rakennemuutos". Niille löytää helposti synonyymit: itsekkyyden ja sosiaalidarwinismi.

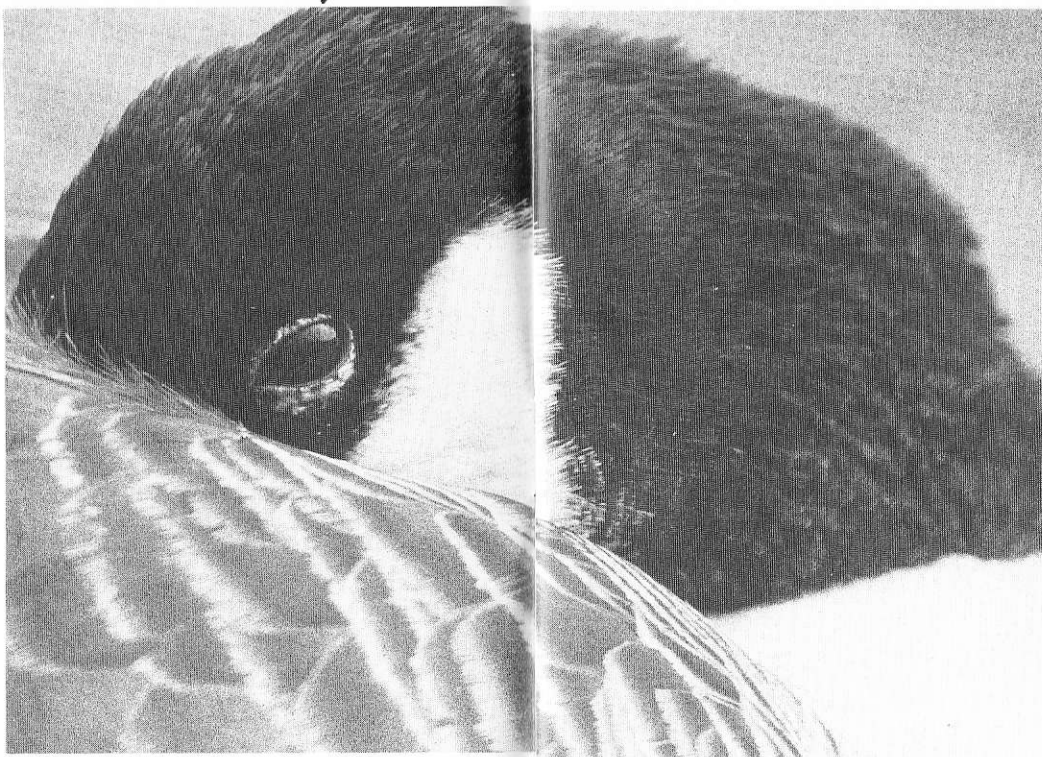
Lintukesä 1987

Varsinais-Suomessa

Pekka Alho

Kesä 1987 oli sateinen ja kylmä. Se oli myös toisen lintuatlaksen toinen kesä. Tässä väliraportissa esitellään yli sadan retkeilijän työn hedelmiä. Aineistosta tehty petolintukatsaus oli jo viime Ukulissa. Myös yölaulajayhteenvedo on tulossa.

Kari Elo

Valtaosa kesän 1987 havainnoista oli atlas-havainnoita. Lintuatlas 1986–88 on yleiseurooppalainen lintukartoitus, jossa lajittaiset pesimätiedot kerätään 10 × 10 km:n ruuduilta. TLY:n atlasalueen näet kartasta 1. Lisää kartoitustilanteesta ks. GUSTAFSSON 1988.

Atlasiatietojen käytön vaikeutena on se, että tavallisesti tietoon saadaan lajista ainoastaan pelkkä sen pesimäruiden lukumäärä. Hyvin harva lintumies on uskaltanut ilmoittaa lintujen parimääriä edes omalta asuinruudultaan. Tämä on kyllä hyvin ymmärrettävää — onhan yhden ruudun pinta-ala jo sata neliökilometriä!

Jos lintujen runsauden arviointi on atlasaineistosta vaikeaa, niin vielä vaikeampaa on päätelmien tekeminen runsauden muutoksista vuodesta toiseen. Esim. harvinaisena pesimälintu ei välttämättä esiinny atlaksessa kuin yhden ainoan kerran! Jos linnusta on saatu varma pesintä jo v. 1986, niin sitä ei ehkä ole ilmoitettu uudestaan v. 1987. Ei ai-

nakaan ellei ns. pesimävarmuusindeksi ole parantunut. — V. 1986 tiedot ks. ALHO 1987.

Todettakoon kuitenkin, että atlas on atlas, ja lintujen yksilömääräisen runsauden vaihtelun selvittämiseen on aivan omat konstitsa (linja- ja pistelaskennat yms.). Atlaksen lopputulokset näkyvät aikanaan eurooppalaisessa ja valtakunnallisessa yhteenvedossa sekä Varsinais-Suomen linnut -kirjassa.

Kiitokset kaikille niille yli sadalle lintumiehelle, jotka ovat vaikuttaneet tämän katsauksen syntyyn!

KAARKURI (*Gavia stellata*)
Tämänkertaisen atlaksen aikaisia pesimähavainnoita on kolmelta ruudulta. Näistä kaksi on Salon takamailta ja yksi Koskeljärven seudulta.

KAULUSHAIKARA (*Botaurus stellaris*)
Puhkui Turun Hirvensalossa, Särkisalossa ja

Taivassalossa. Viimeksimainittu on ollut lajin ensimmäinen vakituinen tapaamispaikka Varsinais-Suomessa.

HARMAAHAIKARA (*Ardea cinerea*)
Todennäköinen pesintä Salon ja Kemiön välimaastosta.

KYHMYJOUTSEN (*Cygnus olor*)
Tietoon on tullut 57 pesimäruidua.

LAULUJOUTSEN (*Cygnus cygnus*)
Ei havainnoita kesältä 1987.

KANADANHANHI (*Branta canadensis*)
Edellisessä lintuatlaksessa lajin varma pesintä todettiin maassamme 12 ruudussa. Nyt pelkäästään TLY:n alueella on ainakin 18 pesimäruidua.

VALKOPOSKIHANHI (*Branta leucopsis*)
Pesi Ruissalossa myös 1987.

Kanadanhanhen ekspansio maahamme on viime vuosina vahvistunut. Tuleeko tästä istukaslajista riesa jo lähivuosina?

RISTISORSA (*Tadorna tadorna*)
Lajista on varmat pesinnät Uudenkaupungin ja Korppoon saaristosta.

JOUHISORSA (*Anas acuta*)
Ainoa pesintä todettiin Lemussa.

HEINÄTAVI (*Anas querquedula*)
Vain todennäköisiä pesintöjä ilmoitettiin.

MUSTALINTU (*Melanitta nigra*)
Havaittiin kesällä 1987 Kemiössä.

ALLI (*Clangula hyemalis*)
Kesäkiertelijöistä kahdeksan havaintoa mm. Airistolta; Paimionlahdella peräti 7p 25.6.

LAPASOTKA (*Aythya marila*)
Todennäköinen pesintä Uudenkaupungin saaristossa.

UIVELO (*Mergus albellus*)
1.7. havaittiin Taivassalossa 1k2np ja 25.7. Kiijalan Omenajärvellä 1np.

RIEKKO (*Lagopus lagopus*)
Riekkoa ei naurattanut kesällä 1987 (1986 havainnoita neljältä ruudulta).

PELTOPYY (*Perdix perdix*)
Pesintä varmistui kolmelta uudelta ruudulta, edelliseltä vuodelta oli tiedossa neljä.

LIEJUKANA (*Gallinula chloropus*)
Paimion edellisvuotinen indeksi 4 vaihtui nyt ilahduttavasti varmaksi pesinnäksi. Muutoin tilanne on melko lohduton, sillä muita havainnoita ei ole.

RUISRÄÄKKÄ (*Crex crex*)
Narinaa neljältä ruudulta 1987.

SUOSIRRI (*Calidris alpina*)
Pesintä Lemussa.

LIRO (*Tringa glareola*)
Tavallinen pesimälintu meidänkin soillamme ja sisämaan parhailla lintujärvillä: mainittakoon esim. 13 pesivää paria Loimaan seudulta.

MUSTATIIRA (*Chlidonias niger*)
Edellisen vuoden tapaan kesällä täysin ka-teissa.

TURTURIKYYHKY (*Streptopelia turtur*)
Ehkä hieman tavanomaista heikompi esiintyminen: havainnot vain neljältä ruudulta.

TURKINKYYHKY (*S. decapoto*)
Uutena paikkana pesintä varmistui Paimios-ta (lisäksi mahdollinen pesintä mm. Mietoisista).

KEHRÄÄJÄ (*Caprimulgus europaeus*)
Laji on atlaskaudella tavattu peräti 53 ruudulla.

HARMAAPÄÄTIKKA (*Picus canus*)
TLY:n alueen kanta vaikuttaa vankalta: atlak-sessa on maakunnastamme 73 ruutua, joista 20:llä varma pesintä.

PIKKUTIKKA (*Dendrocopos minor*)
Ks. Kartta 1.

POHJANTIKKA (*Picoides tridactylus*)
Lajista tunnetaan alueeltamme vajaat kaksi-kymmentä pesintää kautta aikojen. Atlaksen aikana on saatu vain yksi todennäköinen pe-sintä ja muutamia yksittäishavainnot (Kartta 1).

KANGASKIURU (*Lullula arborea*)
Ainoa pesintä varmistettiin Sauvon ja Paimi-on välimaastosta.

PEUKALOINEN (*Troglodytes troglodytes*)
Ei pesintöjä.

KIRJOKERTTU (*Sylvia nisoria*)
1987 yksi varma pesintä ja muutama hajaha-vainto.

IDÄNUUNILINTU (*Phylloscopus trochiloi-des*)
"Iduli" ei ole tietävästi koskaan pesinyt alu-

eellamme. Niin ei myöskään kesällä 1987: ai-noa yksittäishavainto tuli Perniön suunnalta.

PIKKUSIEPPO (*Ficedula parva*)
Yläneen seudulta ja Halikosta saatiin toden-näköiset pesinnät (indeksi 6). Laji havaittiin pesimäaikaan myös Kiskossa.

PYRSTÖTIAINEN (*Aegithalos caudatus*)
Ei havaittu kesällä 1987.

KUHANKEITTÄJÄ (*Oriolus oriolus*)
"Kuha kiehui" vain Hiittisissä, Mietoisissa ja Turun Ruissalossa — eli varsin vauvusti. — TLY:n alueelta tunnetaan vain yksi pesimä-havainto, Naantalien Luonnonmaalta, sek in jo vuodelta 1927. Tällä lajilla ei siis ole mitään voimallista uudisraivaajahenkeä!

LAPINHARAKKA (*Lanius excubitor*)
Pesi Yläneen korvessa.

MUSTAVARIS (*Corvus frugileus*)
Ilmoitettiin kesäkaudelta vain Alastarolta.

PIKKUVARPUNEN (*Passer montanus*)
Oleili pesimäaikaan Paimiossa. Edellisenä vuonnahan varmistettiin lajin pesintä Kusta-vissa.

JÄRRIFEIPPO (*Fringilla montifringilla*)
Havaittiin kolmella ruudulla.

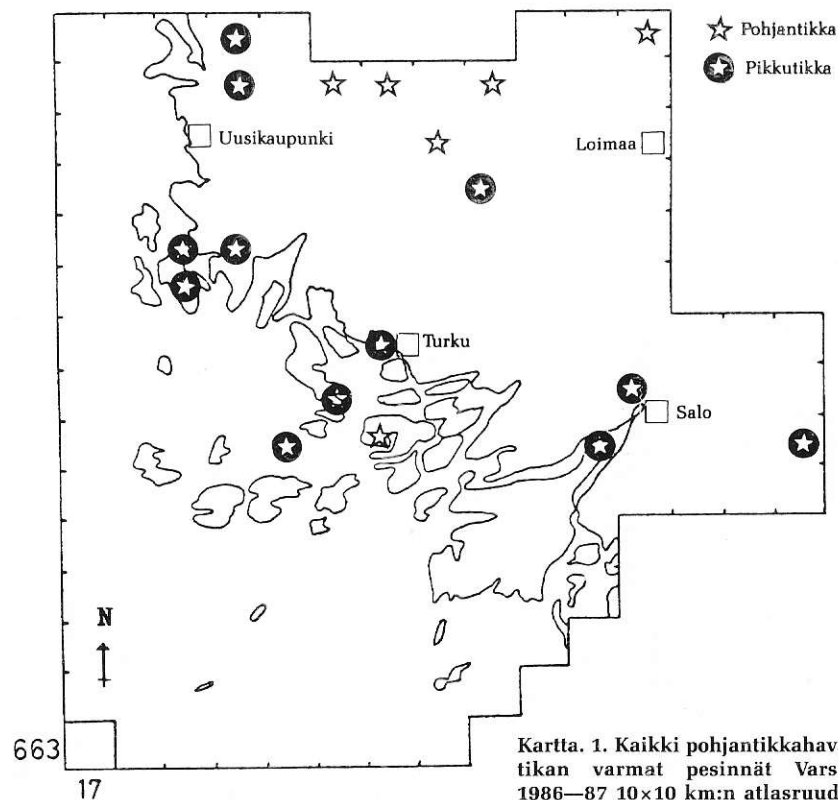
URPIAINEN (*Carduelis flammea*)
Havaittiin Laitilassa. — Ollaanpa etelässä! Tä-mä yksi vuosisadan kylmimmistä kesistä toi siis vain yhden urpiaishavainnon.

POHJANSIRKKU (*Emberiza rustica*)
1986 kolme varmaa pesintää, mutta 1987 vain kolme todennäköistä.

Kirjallisuutta

ALHO 1987: Kesäkatsaus 1985 ja 1986. — Ukuli 18(2): 50—58.
GUSTAFSSON 1988: Lintuatlas nyt loppusuoralla — osallistu. — Ukuli 19(1): 32—34.

Pikkuvarpunen pesinee vuosittain muutaman pa-rin voimin Varsinais-Suomessa.

Kari Elo

TLY:n suuri etelänretki
29.3. – 12.4.1988

Rauno

Epsanjassa

Rauno Laine ja Jyrki Normaja

Gibraltarin niemi ja Coto Doñanan kuulu luonnonsuojelualue olivat TLY:n ensimmäisen ulkomaanretken tärkeimpiä kohteita. Valkopäävartti, sulttaanikana, kalliokiipijä ja kymmenittäin lajeja lintukirjan niiltä sivuilta, joita kotimaassa ei tarvitse selata, kirjattiin retken saldoksi.

Seuraavassa kokemuksia ja tunteja todellisesta Espanjasta ja sen parhailta lintupaikoilta. Aurinkorannikon turistipyydykset nähtiin tällä retkellä lähinnä vain bussin ikkunasta.

**Retken pääkohdealue, Espanjan eteläkärki. Kuu-
lu Coto Donanan luonnonsuojelualue sijaitsee
Guadalgavir-joen suistossa kartan vasemmassa
reunassa.**

Bussilla Eurooppaan ja takaisin. Ajatus syntyi jollakin kevään -87 yleisöretkellä ja tuumasta toimeen. Kohteeksi valittiin Espanjan eteläosat, koska lintupaikoista oli saatavissa tietoa eikä matkan järjestäminen sinne ollut kohtuuttoman hankalaa. Erinomaisesti pioneerityöksi osoittautui Karhun & Co legendaarinen retki vuonna 1975 (KARHU 1976). Silloin mukana ollut Jarmo Laine antoi arvokkaita vihjeitä, samoin kirjainen Let's look at South-Western Spain.

Retken suunnittelutyöryhmään kuuluivat kirjoittajien lisäksi kuljettaja Timo Vainio ja tulkki Jussi Jauhiainen. Normaja selvitti lintupaikat, Laine hoiti matkajärjestelyt ja Vainio suunnitteli nopeimmat ajoreitit Espanjaan ja ajoaikataulun. Se piti kutinsa hyvin, kun ottaa huomioon, että lastina on hulluja, jotka vaativat bussin pysäyttämistä heti nähtyään jotain lentävää.

10 000 kilometriä bussissa ja pelko siitä, ehtiikö lintuja lainkaan katsoa, lienevät pelottaneet joitakin mukavuudenhaluisia pois matkalta. Etelän kutsun kuuli joka tapauksessa bussillinen lintumiehiä, parikymmentä turkulaista ja loput ympäri maata. Tuo pelkokin oli aiheeton, lintuja näkyi hyvin.

Kohti etelää

Heti laivan irrottauduttua laiturista plokattiin Ruissalon rannasta retkenpinnoiksi kanadan- ja valkuposkihanhi. Vesilintuja matkan aikana näkyi muutenkin ihan kivasti, mm. haahkoja, koskeloita, riskilöitä ja alleja. Muista matkan havainnoista voidaan mainita Oolannin vesillä liihotellut merikotka. Retken lajiveikkausarvaukset alkoivat pikkuhiljaa muotoutua. Mukana oli sekä pessimistejä että optimistejä; arvaukset vaihtelivat 160:sta 300:an. Kuului joku puhuvan 370 lajistakin.

Tukholman satamassa vain pakkautuminen bussiin, ja niin alkoi matka kohti Etelä-Ruotsia. Ensimmäinen yö bussissa sujui totuttelemisen merkeissä, myöhemmin ei nukkuminen enää tuottanut minkäänlaisia hankaluuksia. Illalla tehty tutustumiskierros osoitti, että olemme saaneet kokoon erittäin leppoisan porukan, aina Keski-Suomen pinnakeisarista turkulaiseen eläkeläiseen. Huippu oli Martti Linkola, joka oli juuri ennen ret-

keä palannut luennoimasta Washingtonista. Käytyään vaihtamassa vaatteet kotonaan hän lähti mukaan Espanjaan.

Aamulla useimmat heräsivät kun pysähdyimme puhelinpuhelimen edessä jossakin keskellä ruotsalaista maaseutua. Olimme saapuneet Falsterbohon, Ruotsin eteläiseen kärkeen. Muutaman kilometrin ajon jälkeen olimme jo melkein meren rannalla. Lintuja tuntuikin olevan liikkeellä mukavasti. Parvittain kulorastaita, peippoja, niittykirvisiä ja västäräkkejä muutti pohjoiseen. Myös kahlaajat ovat jo ehtineet tänne: rantahiekalla näkyi punajalkavikloja, meriharakoita ja seitsemän avosetta. Merellä muutti kaksi riuttatiiraa. Kovasti tuntui kevät olevan täällä edellä, vaikkei kovin paljon vielä etelään päin olukaan tultu.

Kun Falsterbossa oli vielä nähty mustaleppälintu, alkoi olo olla jo kuin Etelä-Euroopassa. Matkalla Trelleborgiin karttui lajilista vielä mm. ristisorsalla ja harmaahaikaralla. Trelleborgissa meidät nielaisi sisuksiinsa Peter Pan. Kansi saa taas stajiaajia ja verovapaa myymälä asiakkaita. Nyt ei ole saaristoa, vaan koko väli Trelleborgista Travemüнден on avomerta. Keskellä merta tipahtaa uupunut peippo laivan kannelle. On raukka valinnut väärän laivan, mikäli on pohjoiseen menossa.

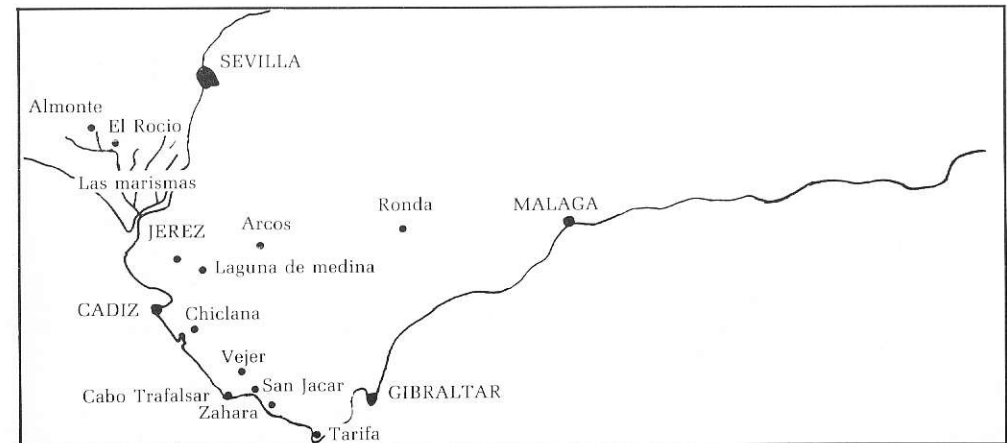
Edessä oli toinen yö bussissa, tarkoituksena ajaa suoraan Pariisiin asti. Ja sehän meiltä onnistui, vaikka Suomessa olikin pelolla katsottu uutisia siitä, kuinka korkealla Reinin vedenpinta kulloinkin on.

Pimeästä Saksasta siirryimme hyvin valaistuun Belgiaan. Ranskan rajan jälkeen olivat näkymät taas pimeämmät. Pariisiin aamu-ruuhkakaan ei aiheuttanut suurempia viivästyksiä. Kaksi minuuttia ennen määräaikaa saavuimme Pariisiin Concorde-aukiolle, josta poimimme mukaan oppaamme. Kaksi minuuttia, ja me olimme ajaneet halki puolen Euroopan.

Opaskierroksella kuulimme mm., että vain imbesillit, joista ei ole enää muuhun työhön, pelaavat petanque-nimistä kuulapeliä, joka kyllä tuntui olevan kovin suosittu... Oppaamme oli oikein mukava ja asiantunteva, kiitokset siis hänelle. Eiffeltorni oli myös must. Tosin tupaten täyteen ahdettu hissi arvelutti notkuessaan hiljalleen yölspäin. Mutta voihan ainakin kerran sanoa Pariisin langenneen jalkojeni juureen.

Vielä samana iltana pöristelimme Etelä-Ranskaan, Bordeauxiin, jossa majoituimme paikalliseen retkeilymajaan. Tämä oli ensimmäinen varsinainen yöpyminen Suomesta lähdön jälkeen, joten uni varmasti maittoi itse kullekin. Aamulla retkeilymajan hoitaja yritti epätoivoisesti vääntää 40 ihmiselle apetta, yksin. Asiaan ei tullut tolkkua ennen kuin retkemme "isoäiti" Elina Tevaluoto sieppasi itselleen koko leipäkorin ja makkaran ja teki aamiaisensa itse.

Ranskalainen kiireettömyys ärsyttää aluksi, mutta maassa maan tavalla. Ranskan TV:n säätiedotus tuntui ainakin lupailevan kaunis-

ta ilmaa. Etelä-Ranska näytti jo olevan täynnä pääskysen kuvia. Lähdettyämme liikkeelle tutkimme tarkasti karttaa: olisiko lähitöillä mahdollisesti jokin tutustumisen arvoinen paikka. Päätimme käydä Etang de Gacaux et de Santinnet -nimisillä järவில் lähellä Biscarrossen kyläpahasta.

Tunnin havainnointi tuotti mm. ruokosirkalinnun, etelänsatakielen, mustapäätaskuparin, keltahempon, harjalinnun sekä haarahaukkoja. Myös käki kuului saapuneen jo tänne asti. Itse Biscarrossen kylästä löytyy mm. tulipäähippiäisiä. Lisäksi torilta löytyy munkkien myyjä, joka ihme kumma a) osaa englantia ja b) on jopa käynyt Suomen Lapissa. Eläinten ystävää tietysti hirvittää elävien kanojen myynti torilla. Ostaja vain ottaa taatusti huutavan ostoksensa kurkusta kiinni ja jatkaa matkaa.

Pika-ajoa Espanjan halki

Espanjan raja ylittyi ilman kummempia tulinuodollisuuksia ja automme saapui baskien alueelle. Rähjäisen näköiset kerrostalot ovat ensimmäinen vaikutelma. Lisäksi silmään pistää joka paikassa yleinen pyykkiliputus. Nyt ei näkynyt juuri ihmisiääkään, vaan kylät uinuivat hiljaiseloaan. Ainakin valtatie täällä ovat hyviä. Baskimaan todellisuudesta kertovat erilaiset iskulauseet, joista kieltä taitamatonkin erottaa ainakin sanan ETA.

Ensimmäinen pysähdys Espanjassa oli Zarauz-nimisellä paikkakunnalla. Jouduimme heti lukuisten ihmisten ja koirien mielenkiinnon kohteeksi. Onneksi Iberia niemimaalla ei pitäisi olla vesikauhua. Tunnin stajaus tuotti tulokseksi mm. käärmeokotkan ja tulipäähippiäisen. Viereisessä ravintolassa saattoi aloittaa tutustuminen siihen, miltä tuntuu olla miljonääri. Kahvikupponenkin maksoi 100 rahaa.

Matkan jatkuessa kohti Pyreneitä alkoi petojakin näkyä enemmän. Joku ehti määrittää kääpiökotkan, mutta paljon petoja jää tunnistamatta. Zuazossa näimme ensimmäiset korpikotkat. Napin painallus ja bussi pysähtyi moottoritien reunaan. Paikalliselle poliisiedälle suunniteltiin kaikenlaisia juttuja moottorin lämpötilan nousemisesta yms., mutta onneksi yhtään ei sattunut paikalle.

Maisema on vaatimatonta. Vuorten jälkeen on tasankoa. Punertavassa hiekkaperäisessä

maassa kasvaa siellä täällä oliivipuita, jonkinlaista viljelyäkin näytetään yritettävän. Taisi uuteen tuo muutoksen vain se hetki, jolloin näemme ensimmäiset lumipeitteiset vuoret, joille tulisimme vielä illan ja yön kuluessa nousemaan.

Pitkäperjantain kääntyessä iltaan pysähdyimme Villalmanzo-nimisessä kylässä, jossa saimme puoleemme hämmästeleviä katseita kulkiessamme vakaasti kylän läpi kohti kaatopaikkaa. Täältä löysimme mm. arokiurun, harmaasirkun ja kasan mustakottaraisia. Paikallinen vanhus käy pyytämässä meitä jäämään, viiniä, laulua ja muuta tarpeellista olisi kuulemma tarjolla. Toinen taas kiertää busseja, miettii varmasti mikä mahtaa olla tuo Finlandia.

Tulimme Madridiin parahiksi illalla. Pitkäperjantain lisäksi on Espanjan sisällissodan päättymisen vuosipäivä. Kansaa siis on kaduilla paljon. Porukka hajaantuu kuka minnekin, me lähdemme kuskien kanssa paikalliseen pieneen ravintolaan. Palvelu todella pelasi: kun ei ollut varastossa (eikä näytekkunassa!!!) tilaamaamme viiniä, tarjoilija kipaisi noutamassa pullon Sangre del Toroa lähimmästä viini-kaupasta. Ruoka-annokset olivat riittävät: kaksi ihmistä olisi helposti syönyt näistä annoksista.

Espanjalaisille tuotti aina vaikeuksia arvata mistä päin me olimme. Meitä ehdittiin matkan aikana luulla mm. amerikkalaisiksi. No, se vielä menee, mutta jos joku olisi sanonut meitä ruotsalaisiksi... Madridin hulinat jäivät taakse ja edessä oli pitkäperjantaiyö bussissa. Ylitämme vuoriston.

Lauantai-aamun sarastaessa aloimme laskeutua alas vuorilta kohti Aurinkorannikkoa. Koska oli vielä pimeä, emme tässä vaiheessa ehtineet nähdä sitä jyrkkää vastakohtaisuutta, joka vallitsee turisti-Espanjan ja maan muitten osien välillä. Takaisin tullessamme havaitsimme sen äärimmäisen selvästi.

Aamun sarastaessa seisoi me jo Fuengirolan laitamilta, naapurina Välimeri ja rykelmä erilaisia hotellikummituksia. Vaikka olemmekin Aurinkorannikolla, on ilma melkoisen viileää. Raikas tuuli puhalteloo Väli-mereltä. Pysähdyspaikkamme vieressä lauloi jokapaikan harmaasirkku ja etelänsatakieli. Myös tervapääskyjä oli tänne jo saapunut melkoisen paljon. Kylmästi ajoimme läpi erilaisten turistikeskusten, Marbellan villatkin

Jyrki Normaja

Vuorelta aukeaa näkymä yli Gibraltarin kaupungin. Aivan niemen vasemmassa reunassa Europe Point majakkoineen.

jäivät tällä kertaa aika vähälle huomiolle. Joku aloitti palmujen laskemisen, en tullut kysyneeksi kuinka monta matkan aikana nähtiin...

Gibraltar

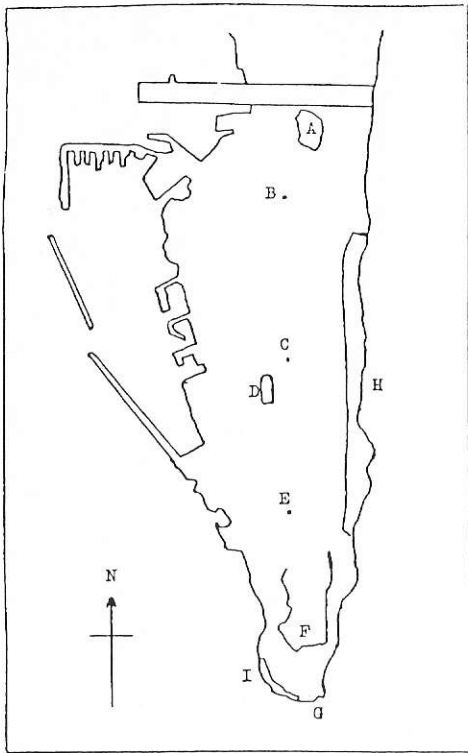
Kauas näkyvä Gibraltarin niemi oli peittyneet sankaan sumuun, joka kuitenkin aamun kuluessa haihtui. Niin oli edessämme yhtäkkiä tuo kuuluisa kallioniemi, jyrkät linnake Eurooppaa vartioimassa. Gibraltarin status aiheuttaa edelleen omat ongelmansa. Espanjalaisen suhtautumisesta kuvana oppaamme señor Urdiales, joka pienen ikänsä lintuja harrastaneena ei silti koskaan ole käynyt Gibraltarilla.

Me pääsimme sisälle vain passia vilauttamalla. Jyrkkää tietä ylös ajaessaan taksinkuljettaja kertoi monenmoista Gibraltarista ja sen historiasta. Stajauspaikkamme Jesus Gate on tasainen betonilaatta, jolta on hyvä näkyvyys itse kaupunkiin ja merelle aina Marokkoon. Vieressä kohosivat jyrkät kalliot, joilta lähti kiemurtelemaan polku nimeltä Mediteranian Steps. Petoja ei kuitenkaan tullut. Myöhemmin paikalle tulleet englantilaiset kertoivat tuulen olevan väärästä suunnasta.

Stajaus antoi silti tulokseksi mukavia lajeja. Samettipääkerttu, joka myöhemmin osoittautui ehkäpä Gibraltarin yleisimmäksi linnuksi tähän aikaan, löytyi yhtähyvin korkeammalta kuin alhaalta puistoistakin. Ensimmäinen sinirastaskin löytyi stajiaamalla erään talon katolta, tätäkin veitikkaa näkyi joitakin myöhemmin. Tervapääskyjen joukossa kiertele joitakin vaaleatervapääskyjä.

Koska ei ollut sen enempää muuttoa, lähdimme kipuamaan ylös kalliolle johtavaa polkua, jossa paikka paikoin varoitetaan kulkua, joka tapahtuu omalla vastuulla. Rinne oli tuulen suojassa, ensimmäinen tilaisuus polttaa itsensä auringossa. Kulku oli ajoittain kuin sademetsässä; seisovan kuuma ilma runsaan kasvillisuuden seassa. Ken kuvittelee, että Gibraltar olisi vain kallioniemi, erehtyy pahemman kerran. Ainakin tällä puolella tunnelma on ajoittain kuin viidakossa.

Puolessa välissä tuli todistettua se, miten hyödyllistä on kuunnella äänitteitä ennen matkalle lähtöä. Kivikosta kantautui ääni, joka muistuttaa kovasti ääntä, jonka opettelin tuntemaan nauhalta ennen lähtöä. Ja lintu löytyikin hetken etsimisen jälkeen — kallio-pyy. Niitä pesinee Gibraltarilla viitisenkym-

Gibraltarin lintupaikat

- A** Pohjoisrinteen hautausmaa
Paljon muuttavia varpuslintuja sekä syksyllä että keväällä.
- B** Prinsessa Karoliinan patteri
Petoja syksyllä. Pikkuuulihaukka ja muuttohaukka kallioilla.
- C** Johdinauton ylin pysäkki
Petoja etenkin syksyllä.
- D** Alamedan puutarhat
Varpuslintuja sekä syksyllä että keväällä, parhaiten aamuisin.
- E** Juutalainen portti
Petoja syksyllä.
Välimeren askelmat
Paikallisena kalliopyy ja sinirastas, talvisin alppirautiaisia.
- F** Tuulimyllykukkulan tasanteet
Hyvin muuttavia varpuslintuja sekä syksyllä että keväällä.
- G** Euroopan kärki
- H** Itärinne
Paikallisena em. lajien lisäksi vuorisirkku.
- I** Vuorovesiranta
Muuttavia varpuslintuja, macciakerttu lähes vuoden ympäri.

mentä paria (tieto perustuu Normajan ennen matkaa saamaan kirjaseen, jossa esitellään Gibraltarin linnut). Kalliopyytä näimme vielä myöhemmin muutaman lisää. Toinen mukava havainto on vuorisirkkukoiras, joka saatiin näkyviin jossain rinteiden puolivälissä. Lisäksi polun vartta kansoittivat samettipääkerut ja keltajalkaiset harmaalokit. Sinirastaitakin hyppelehti siellä täällä kivikossa. Polku loppuu lopulta ja silloin ollaan Gibraltarin korkeimmalla kohdalla, näkymät ovat melkoiset.

Koska oltiin Gibraltarilla, oli pakko käydä tervehtimässä myös serkkuja. Gibraltarin apinoitten sanotaan elävän symbioosissa englantilaisten kanssa: Kun apinat häipyvät, häipyvät myös engelsmannit. Koska en ollut aivan varma, korvaako matkavakuutus apinan varastaman kameran, tyydyin kuvaamaan heitä hieman kauempaa, niin kuin varoitustauluissa kehoitettiin. Gibraltar ei muuten ole vielä tottunut turismiin, minkäänlaisia opasteita siitä, miten pääsisi alas kaupunkiin ei löydy. Ilman karttaa alueella liikkuminen on melkoista hakuammuntaa. Ehkä näin turvataan paikallisten taksien leipä. Oma kuljettajamme ainakin oli vilpittömän ihmeissään, kun jäimme matkalla puoleen väliin ja selitimme kävelevämme ylös. Hullut suomalaiset.

Gibraltarin tulli tarkasti takaisin tullessaan kamerat ja kiikarit, mutta totesi ne vanhoiksi ja päästi menemään. En huomannut tutustua optiikan hintoihin, lienevät kuitenkin kohtalaisen edullisia.

Gibraltarilla vierähtää hyvinkin yksi kokonainen päivä, jos on muuttua niin varmasti enemmänkin. Oikeastaan koko alue on lintupaikkaa, kolta kannattaa yhtä hyvin puistoa kuin kallioitte rinteitäkin. Paikallinenkin lajisto on varsin kiinnostavaa. Ja muutenkin on varsin jännää siirtyä Espanjasta yhtäkkiä keskelle Englantia, jossa pottapäiset bobbyt kävelevät kaduilla ja meno on muutenkin peribrittiläistä.

Linnuista mainittakoon vielä punapälepinkäispariskunta, joka viettää aikaansa Gibraltarin ja Espanjan rajalla, istuskelepa joskus raja-aidan päälläkin. Lupaavien äänien

Gibraltarin itäreunaa, kalliopyy ja sinirastaan elinympäristöä.

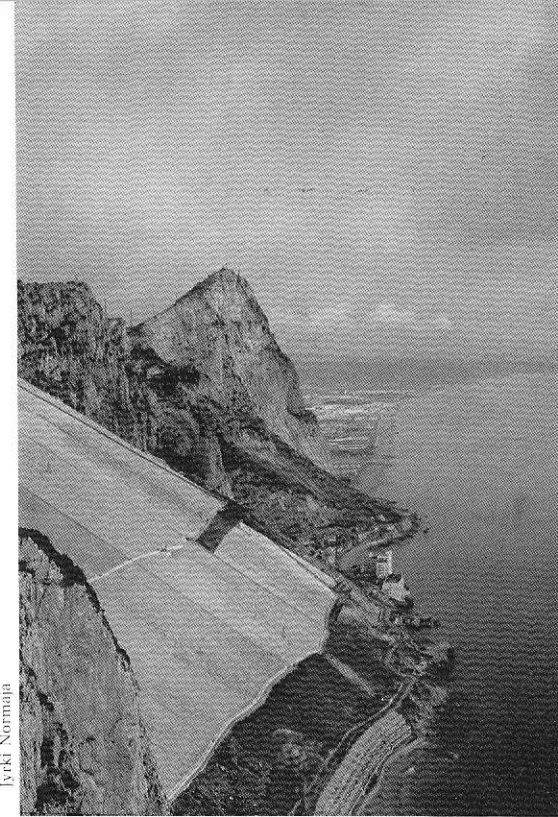
perusteella yritin myös haeskella välimeren-varpusta, mutta se osoittautui toivottomaksi. Laji on todella piukassa Espanjassa tätä nykyä, joku harva porukastamme onnistui sen jossain matkan varrella näkemään. Sen sijaan tamariskikerttunen on verraten yleinen, tällainen löytyy mm. La Linean lahden ruovikosta. Lyhytpyrstöinen, tsip-tsip-ääntä esittävä kerttu on helppo tunnistaa.

Lounais-Espanjan maaseudulla

Lähdettäessä Gibraltarista länteen päin sanotaan samalla jäähyväiset turisti-Espanjal-le. Maisema muuttuu yhtäkkiä maaseuduksi, jossa ei liiemästi asutusta näe, vain hajanaisia lammaslauvoja siellä täällä kapuilemassa kivikkoisilla mäenrinteillä. Tie kohoaa koko ajan ylöspäin, kunnes saavuttaa laikipisteensä Puerto Del Gabriton kohdalla. Tässä on pysähdyspaikka, josta aukeavat laajat näkymät Gibraltarista ja varsinkin lähellä hämmäyttävää Marokon rannikkoa kohti. Jäimme tähän stajaamaan, koska petoja oli nyt illalla alkanut liikehtyä runsaan näköisesti. Parin seuraavan tunnin aikana näimme nelisen sataa haarahaukkaa, muutaman niittysuohaukan, kääpiökotkan, hanhikorppikotkan ja joi-takin tunnistamattomia korppikotkia. Tunnistamattomia petoja, kovasti kääpiökotkan näköisiä, leijailli siellä täällä horisontissa.

Petojen lisäksi olimme matkalla nähneet ensimmäiset lehmähaikarat Algecirasin seutuvilla. Ensimmäisen lehmähaikaran tullessa näkyviin teimme äkkijarrutuksen, bussista syöksyi parikymmentä ihmistä putket olalla suoraan tien laitaa kulkevan vanhan eukon eteen. Hänen ilmeensä oli lievästi sanoen kummastunut. Myöhemmin ei lehmähaikara enää aiheuta sen suurempia intoiluja, niitä kyllä tulimme matkan aikana näkemään riittämiin.

Illalla majoituimme leirintä-alueelle Tarifan rantaan. Vieressä aukeaa kilometrien pituinen hiekkaranta, rajoina etelässä hämmäyttävä Tarifan kaupunki sekä pohjoispuolella al-

lyrki Normaja

kava vuoristo. Koska lukija lienee jo seonnut päivissä, todettakoon että nyt oli lauantai 2.4.

Yöllä ilahdutti leiriläisiä ääntelevä kääpiösarvipöllö (anteeksi kyläpöllönen, kuten jotkut älykkäät ovat tämän linnun ristineet). Oli nimi mikä tahansa, tällainen Otus sai veturinpillin vihellyksillään aikaan säpinää. Onnistuimme saamaan linnun näkyviin leirintäalueen portin valoheittäjien avulla. Valopylvään päässä istunut pöllö pahastui siitä niin, että läpsytti kohta matkoihinsa. Tämä jäikin retken ainoaksi havainnoksi tästä lajista.

Aamuvarhaisella oli pakko päästä rannalle. Kylmä tuuli sai aikaan melkoisen kotoisan tunteen, Espanjan auringosta ei juuri ollut tietoa. Kahlaajamuutto oli käynnissä, rannalla piipersi muutama kuovisirri, 30 pulmusirriä, mustajalkatyllejä ja pikkutyllejä. Afrikasta päin virtasi selkälökkiparvia, myös riutatiiroilla näytti olevan aamulento käynnissä. Yksinäinen töyhtökiuru juoksi hiekkadyynien välissä, töyhtö pystyssä ja jalat sikkakkaa käyden. Haarapääskyparvia ilmestyi

myös vähän väliä mereltä. Ainoa ruostepääskytunnistus oli sentään helppo tehdä vierestä lentävästä linnusta. Katsokaa ennenkaikeeta mustaa alaperää, se on varmpimpia tunto-merkkejä. Toki ruostepääskyjä näemme myöhemminkin jonkun verran.

Rannalle johtavan tien varressa laulaa ruovikossa tamariskikerttunen. Muita rannan lajeja ovat mm. harmaasirkku, silkki- ja lehmähaikarat, mustakottaraisparvet. Kokonaisuutena ottaen Tarifan ranta olisi varmasti pitemmän vierailun väärtti, dyynien pusikot kerännevät muuttoaikoina varmasti sangen mukavaa lajistoa, vuorien juurella taas ehkä näkisi petoja. Telttailusta pitävälle suosittelen majoittumista Tarifan rantaan.

Lauantai oli tarkoitus käyttää koluamalla lintupaikkoja Tarifan ja Sevillan välillä. Ensimmäinen kohteemme oli Janda-järven peltoaukeat parikymmentä kilometriä Tarifasta eteenpäin. Alueella on joskus ollut järvi, nyt vain peltoa. Tässä olikin helppo päästä käsitykseen Espanjan peltolajistosta. Jandassa tällaisia tyyppilajeja olivat mm. niittysuohaukka, lehmähaikara ja ennenkaikeeta harmaa-

sirkku. Myös harjalintujen puputusta kuuli kohtalaisen yleisesti. Aukean takana kohosivat vuoret, joihen päälle kaukaisuudessa kaarteli runsaasti petoja tyyppiä korppikotka.

Punapäälepinkäisiäkin näimme joitakin matkan varrella. Ensimmäinen kattohaikaran pesä aiheutti myös kuvaustauon. Aukean vierestä löytyi tyyppillinen Espanjan maaseudun ”ravintola”, kopero jonka sisältä voit hyvällä onnella löytää pari tuolia ja ehkä jotain juotavaakin.

Jandasta käännymme kohti rannikkoa viedä tuelle ja olimme pian Zaharan kyläräjässä. Kyseessä oli tyyppillinen, oman onnensa nojaan jätetyn näköinen espanjalaiskylä, jossa ei juuri elämää näy, mitä nyt pari vanhusta istuu puupenkeillä seinän vieressä tarkkailemassa tulijoita. Kylään vievän sillan vierisessä kosteikossa oli jonkin verran kahlaajia, lähinnä muutama pitkäjalka koipineen on varmasti ensikertalaiselle mieleenpainuva näky, voi arvailla kumpaan suuntaan ja miten päin sen lentää? Ei pitäisi olla tunnistusvaikeuksia. Zaharan kylän vieressä aukeaa hiekkaranta ja meri. Mereltä löytyikin parikymmentä ohilentävää suulaa ja pari pikkutiiraa. Jatkoimme matkaa rantaa pitkin kohti Trafalgaria. Ennen Trafalgarille tuloa maisema muuttuu yllättäen mäntymetsäksi. Biotooppi poikkeaa jyrkästi muusta maisemasta. Tosin varsin pieniä ovat sikäläiset männyt meikäläisiin verrattuna. Metsän keskeltä laskeudutaan alas Trafalgarin kaupunkiin ja majakalle. Majakka jököttää pitkähkön niemen päässä, kaupunki taas on tyyppillinen valkeaksi kalkittu andalusialainen pikkukaupunki ristikkovineen ja -ikkunoineen. Staijauksen aikana majakalla porukka näki isokihun ja pikkuliitäjän. Täälläkin voisi olla mielenkiintoista viipyä kauemmin.

Täältäkin löytyy kyläkapakka, jossa oskarin kokoiset pikkupojat auliisti palvelevat asiakkaita. Nuorena vitsa väännettävä; 5–6-vuotias pojannaskali ei oikein tahtonut ylettyä kaljahanaan, josta ammentaa virkistävää nestettä janoiselle turistisedälle. Eli sys-

Kohmeiset staijarit Trafalgarin majakan portilla.

Välimeren kuivassa ilmastossa viihtyvät vain pensaikot, jotka ovat pitkäaikaisen laidunnuksen tulosta. Paikoin esiintyy sukkulentteja: Tässä kaktusten mittatikkuna Asko Suoranta.

teemi on täysin toinen kuin meillä Koto-Suomessa.

Seuraava kohteemme oli Barbaten kaupunki ja sen edessä aukeavat altaat. Eipä sen ihmeempiä, jonkun verran kahlaajia, nummikirvinen, lyhytvarvaskiuruparvi sekä tyyppillistä espanjalaista maatalon pihaa, hieman tavaroita siellä täällä hujan hajan eikä muutenkaan niin puhtoisen näköistä. Paikallinen aasikin intoutui konserttiin tulomme kunniaksi.

Pysähdymme myös Cadizin altailla, mitään ihmeempiä uusia lajeja ei täältäkään löytynyt. Kuitenkin näissä molemmissa paikoissa kannattaa käydä. Parhaimpaan muuttoaikaan sekä Barbaten että Cadizin altaat ovat hyviä lintupaikkoja. Nyt olimme kummassakin paikassa päivällä, jolloin linnut olivat verraten hiljaa. Aamu- ja iltapuolella voisi olla enemmän vilskettä. Toki suomalaisittain kiinnostavia lajeja löytyy aina, etenkin pitkäjalkoja sekä haikaroita.

Cadizin altaitten haittana on uskomattoman kova liikenne, hetkenkään hiljaista hetkeä ei löydy. Aiheutimme taas yleistä hämminkiä marssiessamme pitkin tien pengertä

optiikka mukana. Lähes jokaisesta autosta kurkottui kauvoja ja luotiin kummastuneita katseita meihin. Jotkut vaivautuivat vääntämään ikkunansakin auki ja huutelemaan pitkän pötkön espanjankielisiä litaniota; hyvää vai pahaa, mene ja tiedä. Jotkut tosin huusivat oletakin, joten ainakin he suhtautuivat meihin suosiolla. Varsinkin seonritat olivat taas innolla mukana tässä yleisessä huutokilpailussa. Olo oli kuin sirkuspelillä.

Etelänmaalaisen mielestä paras lintu lienee paistettu lintu. Villalmanzon kylässä tuli käytetty seuraava keskustelu: ”What are you doing?” — ”We are watching birds.” — ”Why?” Se kuvastanee tyyppillisen etelänmaalaisen suhtautumista lintuharrastukseen.

Ennen iltaa ehdimme käydä vielä Vejer de la Fronteran vuoristokaupungissa. Lintuja mm. hanhikorppikotka, kalliopääsky ja pikkutuulihaukka. Vejerissä oli menossa vuotuisen härkäjuhla. Kadun varret olivat täynnä ihmisiä odottamassa hetkeä, jolloin härkä päästetään vapaaksi juoksemaan kadulle. Jotka ehtivät alta pois ovat sankareita, jotka ei-

lyrki Normaja

lyrki Normaja

vät ehdi, sankarivainajia. Sankareita joka tapauksessa. Täälläkin herätimme jostain syystä hilpeyttä ja käsientaputuksia poukkoileksamme ihmisten muodostamien kunniakujien läpi. Poispääsy kaupungista osoittautui ongelmaksi, huomasi pian olevamme härän kulkutiellä. Koska henkikulta oli kuitenkin itsekullekin tärkeä, onnistuimme jostain kautta puikahtamaan pois kaupungista, parahiksi ennen härän irtipäästämistä. El Toro Emborado oli juhlan nimi.

Illalla olimme Sevillassa. Majapaikaksi oli matkatoimisto valinnut paikallisen teknisen koulun, jossa näytti olevan oppilaina lähes pelkkiä tyttöjä. Vain TLY voi järjestää majoituksen tyttökoulussa, Keskiuomalainen kommentti olikin: "Olenko tullut paratiisiin". Sitä se ei ollut. Aika levoton paikka, jossa meteliä riitti aamuyöllä, mikä ei ollut yksin espanjalaisten syytä. Täällä meitä oli jo odotamassa paikallinen opas, Señor Carlos Urdiales, joka seuraavan parin päivän aikana tutustuttaisi meidät Doñanan ja sen ympäristön lintupaikkoihin. Urdiales on Espanjan rareiteetikomitean jäsen. Jos kaipaatte yhteishenkilöä sinne päin, saatte meiltä osoitteen.

Seuraavana päivänä, maanantaina 4.4., pääsimme liikkeelle verraten myöhään, koska odotimme hyväuskoisina meille luvattua aamiaista, samaa mitä oppilaille tarjotaan eli pala patonkia ja epämääräisen makuista maitoa. Oppilailla on muuten tiukka ohjelma, lukujärjestyksistä huomasimme, että päivä alkoi kello 4.30.

Urdiales vei meidät aluksi El Rocion kylän laitamille, jossa on laaja kosteikkoalue. Ja lintua näkyikin mukavasti: valkuposkitiiraja, satoja mustapyrstökuireja, mustavikoja, suokukkoja, 6 kahlaajapääskyä ja ruostepääsky joitakin mainitaksemme. Almonten kylän lähetyksillä olimme nähneet ensimmäiset kaksi siniharakkaa, jotka pyyhähtivät auton editse viereiseen metsään, josta ne vielä onnistuttiin kaivamaan esille. Tunnelma alkoi nousta. Olihan siniharakka yksi niitä lajeja, joita tänne lähdettiin hakemaan.

Käymme myös parissa paikassa Doñanan luonnonpuiston puolella. Jo näin lyhyellä keikalla näkee mitä Doñana on, hiekkaa ja taas hiekkaa, joitakin pieniä metsiköitä siellä täällä. Kuitenkin kaiken karuuden keskeltäkin löytyy reheviä lampareita, kuten mm. Laguna del Acebuche, jonne teimme hyvin kan-

Doñanan luonnonpuiston sulttaanikanajärvi Laguna del Acebuche. Taustalla näkyy Välimeren alueen toinen kasvillisuusyhteisö, matala nahkealehtisten puiden muodostama metsä.

nattavan visiitin. Muutama pikku-uikku ilmestyi heti näkyviin rannalle kyhätystä tarkkailukojusta ja sokarina pohjalle myös sulttaanikana kömpi esiin ruovikosta, aiheuttaen yleisen ryntäyksen kojun kapeille tarkkailuaukoille. Toinenkin kana löytyi hetken päästä. Iso sininen, punaotsainen latuskajalka, tätä lajia oli toiveissa elätelty ja se onnistui. Joka lampareessa ei sulttaanikanaa näe, mutta kiitos Carloksen täällä se onnistui. Tälle lammelle ei pääse muuten kuin erikoisluvalla, joten kulku järjestyy vain ottamalla yhteyttä Carlos Urdialekseen.

Kun vielä matkalle lammelle olimme tavanneet tienvieressä iberiantöyhtökiurun oli päivä sangen onnistunut. Lähetyksillä La Rocinassa olimme tavanneet etelänpuukiiپیجان, punapäälepinkäisiä sekä punapäänarskuja. Laulava silkkikerntunenkin löytyi, muuten verraten harvalukuinen tällä alueella.

Coto Doñanan luonnonpuisto

Tiistaina 5.4. on sitten vuorossa odotettu visiitti Coto Doñanan luonnonpuistoon. Puistoon ei tätä nykyä voi tutustua omin päin, ainoastaan ottamalla yhteyttä toimistoon, joka järjestää jeppisafareja alueelle suhteellisen edulliseen hintaan. Meille kokopäivän retki alueelle kenttälounaineen maksoi 140 mk per kärsä. Tähän hintaan sai täyden vastineen rahoilleen. Starttasimme El Rocion kylän laidalta aamulla ja lukemattomien kuoppien jälkeen palasimme illalla samaan pisteeseen. Reittimme kierteli tällä kertaa lähinnä Doñanan pohjoisosissa. Reittiin mahtui metsikköä, kosteikkoa ja runsaasti hiekkaa. Ilma oli on-

lyrki Normajärvi

neksi suomalaisittain varsin sopiva. Ei uskalla kuvitellakaan, mitä tällainen matka olisi jos-sain 30 asteen helteessä.

Huono puoli oli se, että autokuskit puhuivat vain espanjaa, heiltä olisi varmasti irronnut mukavia juttuja alueesta ja sen linnustosta. Ainakin kerran olin kuulevani heidän keskinäistä jutusteluaan, jossa sana Aquila imperial toistui monta kertaa. Joku meidän porukasta oli kopauttanut kuskiaan selkäänkin havaitessaan kotkan näköisen linnun. Tähän kuski oli vain tuumannut: "Non, non, Aquila imperial". Koska liikuimme myös kosteikkoalueella, havaitsimme kahlaajia jonkin verran. Kosteista ojan varista ja vetisiltä niityiltä löytyi tietenkin pitkäjalkaa, mustapyrstökuiria, suokukkoja, liroja, avosetteja, kuveja, muutama kahlaajapääsky ja kosolti tunnistamattomia kahlureita. Petolintupuolesta kannattaa mainita etenkin kääpiökotka, joka oli varsin tavallinen. Melkein joka pysähdyspaikassa sai katsella tätä kotkalajia, yltä ja alta. Milvuksia löysimme molempaa sorttia, ison ollessa luonnollisesti huomattavasti harvalukuisempi.

Haikaroista valtalaji oli joka paikan lehmähaikara. Pari ruskohaikaraakin onnistuimme reitin loppuvaiheessa näkemään sekä myös pari kapustahaikaraa. Tällä matkalla emme käyneet Doñanan haikarakolonioilla, jotka sijaitsevat puiston eteläosassa. Kanalinnuista saimme katsella punapyitä, joita paikoittain kappaili tien varsilla ja tiellä.

Matkan ehkäpä värikkäin näky oli eräässä metsikössä pyöriskelävä kymmenen mehiläissyöjän parvi. Lintuja liiteli siellä täällä puit-

ten välissä. Doñanaa lukuunottamatta ei mehiläissyöjää muualla näkynytäkään, lienevät olleet vasta tulossa. Värikäs lintu on myös siniharakka. Urdialeskin auliilla opastuksella yhytimme metsän laidasta viidenkymmenen yksilön parven. Hauskoja lintuja ja hyvin eloisia ja äänekkäitä.

Yksi niitä lajeja, joista olimme elätelleet toivoa ennen Doñanaan tuloamme, oli eittämättä marmorisorsa. Tämä H. Karhun itähämläisen talkkunavellin väriiseksi mainitsema pieni vesilintu onnistuttiinkin löytämään erään kaislikon reunasta, jossa seitsemän lähes huomaamatonta ja vaatimatonta sorsaa uiskenteli. Jää varmasti helposti havaitsematta ainakin vähänkin tuulisessa lätäkössä.

Muita mukavia lajeja päivän saaliseen olivat mm. hietatiira, vihertikka, punapäälepinkäinen, harjalintu, välimeren rotuinen lapinharakka ja etelänpuukiiپیجان. Sekä tietenkin harakkakäki, jota onnistuimme näkemään kolme yksilöä. Itse Doñanan luonnonpuisto ei linnustostaan huolimatta ole maisemaltaan kovinkaan ihmeellinen. Alueen tiet eivät myöskään aina muistuta teitä. Jeppisafariin osallistuja saa varautua melkoiseen työssytykseen ja takapuolituntumaan luonnonpuiston teistä. Suomalaisen silmään pisti myös alueen pysähdyspaikkojen tavaton roskaisuus. Minkäänlaisia roskapönttöjä ei ollut näkyvisä, vaan kaikki oli heitetty maahan. Urdialeskin hymyili vinosti tästä asiasta kysyttäessä, ja selitti ettei sille voi mitään.

Emme siis käyneet tutustumassa haikarakolonioihin Doñanassa, mutta edellisenä päivänä olimme tehneet veneretken Odielin suis-

toon Huolvan kaupungin vieressä. Täällä oli mahdollisuus nähdä runsaasti kapustahaikaroita, joita paikalla pesii tuhatkunta paria, lisäksi silkki- ja harmaahaikaraa. Matkalla havaittiin myös retken ensimmäiset flamingot, 110 yksilöä suunnilleen. Venematka oli aika kylmä kokemus, tuuli oli melkoisen voimakas ja viileä. Odielin suistoa mainostetaan suona, mutta lähinnä se on laaja vesijättöalue.

Sanoimme hyvästit Señor Urdialekselle ja suuntasimme vielä yöksi Sevillaa. Kuka nukumaan, kuka minnekin. Ihmeellistä olikin se, että muutamat retkemme jäsenet eivät tainneet nukkua ollenkaan, ainakaan majoipaikoissa. Mutta koskaan ei aamulla toki jouduttu ketään odottamaan.

Lintujärviltä Aurinkorannikon hulinaan

Seuraava päivä, uudet kujeet. Suunta kohti Jereziä ja sen lähetyvillä sijaitsevaa järveä, Laguna de Medinaa. Tämän järven piti ennakkotietojen mukaan olla eteläisen Espanjan parhaita lintujärviä. Itse järvi ei taaskaan näytä kovin ihmeelliseltä, vajaan pari kilometriä pitkä ja muutama sata metriä leveä lätäkkö, jonka eteläpäässä kasvaa jonkin verran kaislikkoa. Muuten se vaikutti aika karulta. Mutta Espanjassa ei tällaisiakaan paikkoja liene liiemmästi, se selittää tämän järven arvon lintujärvenä.

Ei kestänyt kauan, kun ensimmäiset valkopääsorsat oli jo havaittu. Näimme kaikkiaan 4 koirasta ja kolme naarasta. Koiraiden valkea pää suorastaan loisti muitten sorsien keskeltä. Ja sitten käteltiin. Kului pari minuuttia ja joku alkoi höpistä jotain kruununokikanasta. Vilkaisu putkeen ja siinä hän se oli: Nokikana, jolla oli punainen klöntti varsin selvästi erottavana nokan tyvessä. Ja taas käteltiin.

Muita järven vesisiä oli mm. 24 mustakaulauikkua, parikymmentä pikku-uikkua, kymmenkunta narskua, harmaasorsia sekä tunnistamattomia vesisiä järven toisessa päässä varmaan viisisataa. Lisäksi järven laitamilta löytyi 20 punapyytä ja päätteeksi vielä kaksi minervanpöllöä istuskelemassa tien varren pylväissä. Lattapää ei sinänsä ollut mikään yleinen. Tämän jälkeen seuraava havainto olikin vasta Pyrenneiltä.

Lähdimme kipuamaan vuoristoon varmaan Suomen onnellisimpina lintuharrastajina. Ar-

cos de la Fronteran vuoristokaupungista löysimme parinkymmenen linnun pikkutuulihaukkakolonian. Myös yksinäinen muuttohaukka istuskeli kallion jyrkänteellä. Matka jatkui edelleen ylöspäin, kohti Rondan kaupunkia. Andalusian rehevät laaksot muuttivat vähitellen karuiksi vuoren rinteiksi ja jyrkiksi rotkoiksi. Zaharan vuoristopaikkakunnalla tapasimme suurimman korppikotkparvemme, viitisenkymmentä yksilöä. Myös munkkikorppikotka onnistuttiin määrittämään. Se on äärettömän vaikea laji havaita, varsinkin kun näkemämme korppikotkat vasin usein pysyttelivät kaukana ja vastavalossa. Muita vakavia vuoristolajeja olivat ruosrintakerttupariskunta ja alppitervapääsky. Viimeksimainittu oli vasta tulossa. Tämä havainto jäi ainoaksi Espanjasta, yllättäen laji näkyi muutamaa päivää myöhemmin Ranskan Camarquessa.

Rondan vuoristokaupunki on tutustumisen arvoinen. Kaupunkia halkoo jyrkkäseinäinen rotko, johon pystyy hyvin näkemään kahdetakin eri sillalta. Rotkon pohjalla hyppeli jokunen vuorivästäräkki. Lähempänä kaupungin keskustaa olevan sillan vieressä pesi jonkun verran kalliopääskyjä. Lisäksi alppivariksia pyöri siellä täällä kalliioseiniä ympärillä. Paikallisessa ravintolassa istuskellessani päätin ruveta keräämään ravintolan ikkunapinoja, alppivaris ja kalliopääsky olisi jo plakkarissa.

Matkalla kohti Aurinkorannikkoa löysimme vielä muutaman mustataskun, kalliiovarpusen sekä ruskokertun eräältä vuoren rinteeltä. Vuoristosta alas tullessa jo kaukaa pistää silmään Aurinkorannikko ja sen hotellirivit. Ero on äärimmäisen jyrkkä, keskeltä perinteistä Espanjaa sukelletaan hetkessä turisti-Espanjaan. Sääli sitä, joka ei ole tästä maasta nähnyt mitään muuta kuin nämä lukemattomat turistipyödykset. Hän ei tiedä Espanjasta mitään. Tekemämme kiertomatkan jälkeen ei hyvälläkään syyllä voi enää suhtautua Aurinkorannikkoon Espanjana, joten yhdistäkää Espanjan lomamatkanne edes muutama päivä poissa tästä hulinasta. Saatte paljon enemmän, uskoisin.

Emme mekään kokonaan unohtaneet turismia. Majoituimme Torremolinokseen, jossa pienen hässäköjän jälkeen onnistuimme löytämään hotellimme, kiitos mr. Huam Hauhiaisen. Meille annetussa infossa oli jotain mä-

Jyrki Normala

Sierra Oregonalin vuoristossa etsimässä ruskokerttua, mustataskua ja kalliiovarpusta.

tää. Ja taas lähtevät samat veijarit omille teilleen...

Seuraava päivä on vain ajoa. Ajamme pitkän Espanjan rannikkoa, välillä koukaten sisämaassa, missä meitä ympäröi jokapuolelta varsin ankean näköinen maisema. Satoja kilometrejä samaa karua maaseutua, siellä täällä pikkukyliä. Ylitämme myös melkoisen isoa jokia, kuitenkin tähän vuodenaikaan ei näissä joissa näy veden tippaakaan. Välillä tulemme taas rannikolle ja ohitsemme turistikeskuksia ja matkan varren kaupunkeja. Alicante-Almeria-Valencia, näistä kaupungeista ajoimme läpi. Pysähtyminen osoittautui ongelmaksi, paikalliset poliisit eivät oikein hyvällä silmällä katso, kun yritämme parkkeerata bussin johonkin keskustaan. Joudummekin epämääräisiin pysähdyspaikkoihin esim. siltojen alle.

Vasta myöhään illalla tulemme San Carlos de Rabidan lähetyvillä sijaitsevalle leirintäalueelle. Sen omistajat ovat Suomi-ystäviä, osaavat jopa piirtää Suomen kartan ja sijoittaa oikealle paikalleen Helsingin ja Turun. Se on jo paljon Espanjassa. Leiriläisiä ilahduttaa vieressä huutava tornipöllö. Toinenkin pöllö huutaa puussa, mutta oli liian isokokoinen ollakseen pöllö...

Seuraavan päivän ohjelma oli tiukka. Aluksi kävimme Ebrojoen suistossa, tavoitteena mm. välimerenlokki, joita täällä pitäisi olla. Löysimme 8 yksilöä. Lisäksi löytyi mustajalkatylilin pesä. Suisto oli myös täynnä riuttatiiroja, arvioimme määräksi viitisen sataa. Täälläkin lenteli joitakin flamingoja ja valkoposkitiiraja. Myös rusorintakerttukoiiraan onnistuimme saamaan näköpiiriimme. Ebron suisto on suositeltava retkeilykohde, esim. Barcelonasta sinne ajaisi runsaassa tunnissa. Kannattaa käydä tutustumassa.

Vuoristossa

Ebron suistosta onnellisesti selvittyämme käännettiin bussin keula kohti Pyreneitä ja Andorraa. Verovapaat ostokset kun houkuttelivat. Samalla jätimme myös kesän taaksemme. Puiden lehdet pienenevät ja hävisivät lopulta kokonaan noustessamme ylös vuoristoon kohti Andorraa. Vuoristojen rotkot ja laaksot syvällä alhaalla virtaavine jokineen ja harvoine järvineen tekivät tästä osasta matkaa maisemallisesti hyvin kauniin.

Lintujakin vuoristoteillä onnistuttiin näkemään. Mm. minervanpöllö, mustataskuja, ruskokerttua ja pikkukorppikotka kertyi plakariin. Kun joku tarkkasilmäinen huomasi rotkon päällä liitävän vaalean petolinun, lyötiin bussin jarrut pohjaan ja porukka ulos. Retken ainoa (!) pikkukorppikotka oli tosiasia.

Andorra otti meidät vastaan sateisena. Kapeilla kaduilla liikenteen seassa yritimme parhaamme mukaan puikkelehtia joukossa. Andorran läpi kulkeva tie oli oikeastaan korkeimpia vuoristo-osuuksia lukuunottamatta pitkä jono peräkkäisiä kaupunkeja. Näin ollen myös liikenne saattaa ajoittain ruuhkautua pahastikin. Koska kuvittelimme ruohon olevan vihreämpää aidan toisella puolella, toivoimme löytävämme vielä pääkaupunkia Andorra la Vellaakin edullisemman ostospaikan. Ajoimme siis läheiseen pikkukaupunkiin. Siellä to-

tesimme hintojen toki olevan alhaisempien, mutta toisaalta valikoimat olivat huomattavasti suppeammat kuin pääkaupungissa.

Optiikkaa ja muuta ostettavaa toki löytyi. Hinnat olivat kohtuullisen paljon Suomen hintoja edullisemmat. Kun pääsimme erinäisten sekoilujen jälkeen lähtemään Andorrasta, alkoi olla jo myöhä. Andorran läpi joutuu ajamaan 2407 metriä korkean vuoriston kautta (tie käy siis näin korkealla). Hämärtyvä iltana, serpentiinitiet ja laskeva lämpötila toivat oman tunnelmansa tälle maalle. Korkeimmasa kohdassa ilman lämpötila oli vain +1°C ja lunta oli paikoitellen parikin metriä. Pitkän ja kiemurtelevan laskeutumisen jälkeen poistuimme Andorrasta, monilla muistoina uudet kiikarit ja kamera. Andorran pinnoja ei montaa kertynyt. Parhaista maan havainnoista mainittakoon vuorivästaräkki ja koskikara.

Camargue

Camarguen luonnonsuojelualuetta lähinnä olevan suuremman kaupungin, Arlesin tienoille saavuimme vasta myöhään yöllä. Kaupungin retkeilymaja oli sulkenut ovensa jo tunteja sitten ja huuto, potkiminen ja kolisteilu eivät saaneet ketään heräämään. Kaupungin laidalta löytyi kuitenkin hotelli, johon päästiin yötä viettämään.

Muutaman tunnin yöunen jälkeen olikin jo aika lähte Rhône-joen suistoon, Camarguen luonnonsuojelualueelle. Valitettavasti vesi oli korkealla, joten Salins de Giraudin lietealtaat olivat veden peitossa. Koska altaiilla ei ollut muitakaan lintuja, lähdimme kohti luonnonsuojelun keskustaa, jossa vietimme muutaman tunnin. Rhône-joen suisto on valtavan laaja alue, jota pääsee kyllä hyvin tarkkailemaan teiltä.

Jo bussilla suiston keskustan suuntaan ajaessamme alkoi yksittäisiä flamingoparvia lennellä auton yli. Paikkahan oli erityisen tunnettu flamingoistaan, joita pitäisi paikalla pesiä noin 20 000 paria. Kun olimme laskeskelleet lähialueilla olevat muutamat tuhannet flamingot, huomasi joku suunnata putkensa tavanrantaan. Koko monen kilometrin päässä oleva saari näytti aivan vaaleanpunaiselta. Kilometreittäin flamingoja tiheänä parvena seisoskelemassa sai jokaisen haukkomaan henkeään. Mitään tällaista ei ollut kukaan edes osannut kuvitella. Flamingoparven läpi

Andorran läpi kulkeva tie nousee aina 2407 metrin korkeuteen, missä lämpötila oli nollan vaiheilla ja lunta jopa pari metriä.

ei nähnyt, niin tiheä se oli. Lintujen laskemisesta kukaan ei viitsinyt puhuakaan mitään, kunhan vain tyydyttiin ihailemaan niitä.

Muita lintuja Camarguen alueella olivat mm. alppitervapääsky, sirittäjä, harmaasirkku, kaulushaikara, yöhaikara ja opastuskeskuksen lähellä huudellut vihertikka. Opastuskeskuksen ovesa on tätä nykyä muuten myös kaksi suomalaista tarraa, TLY:n ja LYL:n.

Retken viimeinen bongaus oli määrä suorittaa Les Baux -nimisellä paikkakunnalla Arlesin lähellä. Paikalla on vanhoja kaivoksia (bauksiitti on saanut nimensä tämän paikkakunnan mukaan), joiden luona pitäisi vanhojen tietojen mukaan olla kalliokiipijöitä. Rauno oli jopa vuonna 1979 viettänyt puolisen päivää tutustumalla alueeseen ja etsimällä turhaan kiipijää. Toinen kerta tuntui kuitenkin sanovan toden tällä kertaa, sillä noin puolen tunnin etsiskelyn jälkeen löytyi pari kalliokiipijää vuoren rinteeltä.

Takaisin Suomeen

Edessä oli vielä noin 4000 kilometriä eurooppalaista maantietä. Aikaa tähän matkaan oli laskettu kuluvaksi noin hieman yli kaksi vuorokautta. Aikaa mihinkään pitempiin pysähdyksiin ei siis ollut. Tosin Frankfurtissa viivyimme kokonaisen päivän, sillä täytyyhän kuskienkin joskus nukkua. Ruotsissa pysähdyttiin vielä Tåkernille näkemään jokunen hanhi ja partatiainen.

Retken kokonaislajimääräksi tuli 232 ja lajimääräveikkauksen voitti Jyrki Normaja, alusta alkaen retken suunnitteluryhmään kuulunut ja lintupaikoista selvää ottanut. Ensi vuonna (1989) TLY ei järjestä pitempää ulkomaanretkeä. Pallo onkin nyt muilla lintuyhdistyksillä, pankkaapa tuulemaan. Tulijoita kylä nykyisen kulutusjuhlan pyörteissä löytyy. Syksyllä 1989 TLY lähtenee Göteborgiin paikallisen ystävyyskaupunkiyhdistyksen vieraaksi. Myös Falsterbossa käydään. Tervetuloa mukaan!

Jyrki Normaja

Retken parasta antia

Tässä kappaleessa käsitellään suomalaisittain vieraita lajeja ja niiden tapaamispaikkoja matkan varrella.

Pikku-uikku (*Tachybaptus ruficollis*)
Muutamia yksilöitä lähes jokaisessa Etelä-Espanjan rehevässä järvässä. Yhtä kähmy kuin Suomesakin.

Mustakauluikku (*Podiceps nigricollis*)
Yllättäen ainoaksi tapaamispaikaksi jäi Laguna de Medina, jossa lintuja olikin sitten 24 yksilöä. Olisi odottanut tapaavansa useammassa paikassa.

Pikkuliitäjä (*Puffinus puffinus*)
Yksi muuttava yksilö Trafalgarin majakalla.

Suula (*Sula bassana*)
Kaikkialla Atlantin rannalla muutamia yksilöitä. Parhaissa paikoissa Zahara de los Atunesissa 15 ja Trafalgarin majakalla useita kymmeniä. Kun on tottunut ajattelemaan suulaa pohjoisena lajina, tuntui sen tapaaminen täällä aluksi ihmeelliseltä, vaikka laji onkin Espanjassa yleinen muuttaja.

Karimetso (*Phalacrocorax aristotelis*)
Kolme yksilöä Gibraltarilla, missä pitäisi pesiäkin muutaman parin voimin.

Ruskohaikara (*Ardea purpurea*)
Ainoat yksilöt Doñanalla, keskellä marismaa.

Silkkahaikara (*Egretta garzetta*)
Muutama yksilö jokaisella kosteikolla. Myös muutama muuttava lintu nähtiin Atlantin rannalla.

Lehmähaikara (*Bubulcus ibis*)
Yleinen joka pellon ja niityn haikara. Parhaalla paikalla Tahivillassa näimme samalla parin hehtaarin peltopläntillä 125 lehmähaikaraa. Lennossa aivan eri näköinen kuin silkkahaikara: lyhyt- ja paksunokainen, lyhytjalkainen, kun taas silkkahaikara pitkä- ja terävänokainen. Silkkahaikaran pitkä koivet roikuvat pitkällä ruumiin perässä. Myötävälössä silkkahaikaran keltaiset varpaat näkee kauas, vastavälössä niiden erottaminen ei meinaa onnistua kirveelläkään.

Yöhaikara (*Nycticorax nycticorax*)
Yksi yksilö Camarguella.

Kapustahaikara (*Platalea leucorodia*)
Ainoa valkoinen haikara, joka lentää kaula suorana (ainakin Espanjassa). Odiel-joen suistossa Huelvan kaupungissa pesii useita satoja pareja. Lisäksi Doñanalla nähtiin muutamia.

Kattohaikara (*Ciconia ciconia*)
Ainakin Espanjassa tuntuu kanta vielä olevan voimissaan, lajihan on vähentynyt ympäri Eurooppaa. Maaseudulla pesiä siellä täällä, Doñanalla näimme suuremman koloniatankin.

Flamingo (*Phoenicopterus ruber*)
Lounais-Espanjassa parissa paikassa parvia, sa-

moin Doñanalla. Oppaamme señor Urdialesin mukaan voi jäädä pitkäksi aikaa pesimäänkin Doñanalle, vedenpinnan korkeus kun on kuulemma tänä vuonna otollinen. Ebro-joen suistossa muutama yksilö, Camarguella täysin käsittämättömän kokoinen parvi.

Harmaasorsa (*Anas strepera*)
Strepera ja muutkin anakset ovat Espanjassa varsin vähälukuisia, sinisorsa on ainoa pesivä anas. Muutama harmaa kuitenkin oli vielä talvehtimisalueellaan.

Marmorisorsa (*Marmaronetta angustirostris*)
Doñanalla viiden ja kahden linnun parvet.

Punapäänarsku (*Netta rufina*)
Doñanan alueen järvissä ja lammissa harvalukuisena.

Valkopäävartti (*Oxyura leucocephala*)
Nimeään muuttaneita valkopääsorsia näkyi Laguna de Medinalla 7 yksilöä (4 koirasta, 3 naarasta). Ilmeisesti tässä parvessa oli useita prosentteja koko Espanjan kannasta.

Isohaarahaukka (*Milvus milvus*)
Iso, jotenkin kalasääsken oloinen milvus. Syvä lovi pyrstössä, pyrstön punainen väri ja selvä tumma-valkea kontrasti siiven alapinnalla parhaita tuntomerkkejä. Doñanan alueella tuntui olevan suhteellisen yleinen, muualla nähtiin vain Frankfurttin keskustassa.

Haarahaukka (*Milvus migrans*)
Yleisin petolintu. Milvuksia alkoi näkyä Etelä-Ranskassa Bordeauxin pohjoispuolella. Oli Etelä-Espanjassa ainoa laji, jonka muuttoa päästiin edes hie-man näkemään (noin 400 muuttavaa puolessatoista tunnissa Puerto del Cabriton muutontarkkailupaikalla). Suurimmassa parvessa yli 200 lintua. Muuallakin maastossa paljon yleisempi kuin mikään suomalainen petolintu.

Käärmeotkot (*Circaetus gallicus*)
Iso vaalea petolintu, jolla on yleensä tummempipää. Tasaisen harvalukuinen koko Espanjassa.

Kääpiökotka (*Hieraetus pennatus*)
Varsin yleinen Doñanan alueella, muutto lienee ollut käynnissä. Parhaassa paikassa vajaan puolessa tunnissa 11 ylilentävää. Vaalea muoto monin verroin tummaa yleisempi; vain pari tummaa nähtiin useaa kymmentä vaaleaa vastaan. Muualla kuin Doñanalla yksittäisiä lintuja tai pareja.

Pikkukorppikotka (*Neophron percnopterus*)
Ainoa havainto Pohjois-Espanjasta, läheltä Andor-

raa. Pitäisi olla yleisin korppikotka. Mahtoiko muutto olla vielä kesken?

Munkkikorppikotka (*Aegypius monachus*)
Kaksi yksilöä oli ollut hanhikorppikotkaparvessa, jossakin Etelä-Espanjan vuoristossa Sevillan ja Málaga'n välissä. Arvaa harmittiko, kun en itse nähnyt!

Hanhikorppikotka (*Gyps fulvus*)
Gibraltarilla oli pari päivää ennen tuloamme muuttanut 250 gypsiä. Nyt tuuli ei ollut suotuista, joten emme siellä nähneet yhtään korppikotkaa. Pohjois-Espanjan vuoristoissa näimme muutaman määrätetyn ja monta määrittömätöntä hanhikorppikotkaa. Entisen Janda-järven viljelysaukiolla lähellä Zaharan rannikkokaupunkia muutti viitisenkymmentä isoa petoa, joista noin puolet ilmeisesti milvuksia ja toinen puoli gypsejä. Arcosin ja Rondan välisellä vuoristo-osuudella peräti viidenkymmenen linnun parvi.

Niittysuohaukka (*Circus pygargus*)
Puerto del Cabritolla muutama muuttava, paikallisia siellä täällä viljelysaukeilla. Naaraiden määrittäminen helppoa, kun ei alueella ole arosuohaukkoja.

Muuttohaukka (*Falco peregrinus*)
Yksi lintu Arcosin pikkutuulihaukkakoloniasa.

Pikkutuulihaukka (*Falco naumanni*)
Siellä täällä vanhoissa kaupungeissa, kirkontorneissa, linnoissa ja Arcosissa myös kalliojyrkänteellä. Pidentyneet keskimmäiset pyrstösulat ainoa vähänkään järkevä tuntomerkki lennossa, valkoisia kynsiä kun ei varmasti näe. Koiraan selän täplättömyys on myös havaittavissa, vaikkei sekään helppoa ole.

Viiriäinen (*Coturnix coturnix*)
Yksi ääntelevä Janda-järven viljelysaukealla.

Liejukana (*Gallinula chloropus*)
Espanjassa maanvaivaksi asti, yhtä yleinen kuin nokikana meillä. Frankfurttin keskustan lammikoissa muutamia yksilöitä. Samoin Frankfurttin eläintarhan vesilintulammikoissa luonnonvaraisia liejukanoja.

Pitkäjalka (*Himantopus himantopus*)
Naurettavan näköinen ilmestys pitkine koipineen. Jos pitkäjalan näkee, sitä ei voi olla tuntematta. Varsin yleinen Etelä-Espanjassa.

Avosetti (*Recurvirostra avosetta*)
Ensimmäiset käyränokat nähtiin jo Falsterbossa, seitsemän linnun parvi. Espanjassa hiekkarannoilla siellä täällä, suurin parvi 34 lintua.

Espanjassakin harjalintu hävisi yhtä tehokkaasti kasvillisuuden joukkoon kuin Lågskärillä 8.5.85.

Jouko Hakala

Mustajalkatylly (*Charadrius alexandrinus*)
Atlantin rannalla paikoittain muutamia yksilöitä.

Mustapyrstökuiiri (*Limosa limosa*)
Doñanalla käsittämättömiä parvia, joissa useita satoja lintuja, parhaissa jopa tuhat. Paikalla olleet muuttamat tuhannet määrittämättömätkin isot kahlaajat lienevät olleet limosia.

Kahlaajapääskey (*Glareola pratincola*)
Paikoittainen laji varsin kuivilla alueilla. Punaista siiven alapintaa ei takuuvarmasti näe, mutta valkoinen siiven takareuna on sentään nähtävissä.

Isokihu (*Stercorarius skua*)
Yksi muuttava Trafalgarin majakalla.

Välimerenlokki (*Larus audouinii*)
Koko maailman mittakaavassa aika kova pinna, joka käytiin hoitamassa Ebro-joen suistosta. Kala- ja harmaalokin välistä kokonsa puolesta oleva lokki, jolla tummanpunaisessa nokassa musta rengas.

Hietatiira (*Gelochelidon nilotica*)
Yksinäiset linnut Atlantin rannikolla Zaharassa ja Doñanan marismalla. Isonokkaisen näköinen kuin riuttatiira.

Riuttatiira (*Sterna sandvicensis*)
Vaalea työhtöpäinen tiira. Atlantin rannalla joitakin lintuja. Suurin parvi noin 500 yksilöä Ebro-joen suistossa. Jo Ruotsissa nähtiin pari muuttavaa Falsterbossa. Nokan keltainen kärki mahdoton nähdä lennossa ja istuvastakin linnusta vastavalossa.

Pikkutiira (*Sterna albifrons*)
Ainoat kaksi muuttavaa Zaharassa.

Valkoposkitiira (*Chlidonias hybrida*)

Doñanan alueella varsin yleinen, suurimmassa parvessa noin 50 lintua. Muualla ei havaittu.

Ruokki (*Alca torda*)
Yksi muuttava Trafalgarin majakalla tuntui vähintään yhtä oudolta kuin suula.

Harakkakäki (*Clamator glandarius*)
Yksi lintu Tarifan niemellä, muutamia Doñanalla.

Tornipöllö (*Tyto alba*)
Ebro-joen suiston lähistöllä olevalla leirintäalueella yksi lintu, ainoa havainto lajista.

Kyläpöllönen (*Otus scops*)
Torre de la Penan leirintäalueella, Tarifan niemellä sisäänkäynnin oikealla puolella olevassa palmussa viheltelee yksi lintu, tervemenoa katsomaan!

Minervanpöllö (*Athene noctua*)
Kaksi lintua Laguna de Medinan lähistöllä, lisäksi pari jossakin matkalla Espanjan itäosissa.

Vaaleakirskuja (*Apus pallidus*)
Hyvissä sääoloissa ja lintujen ollessa suhteellisen lähellä voi avistaa säyveron tervapääskyn ja vaalean serkkunsa välillä. Kun oli kertaallisesti saatu Gibraltarilla määritettyä, ei ongelmaan enää jaksanut keskittyä. Siksi ainoat pallidus-havainnot Gibraltarilta.

Alppikirskuja (*Apus melba*)
Yksi yksilö vuoristossa lähellä Rondaa, toinen Camarguella.

Mehiläissyöjä (*Merops apiaster*)
Espoosta tuttu säihky oli helpoiten havaittava säihkylintu. Muutama yksilö Doñanalla ja pari pientä parveakin. Ei missään nimessä yleinen, mutta ei ollut välttämättä saapunut vielä.

Harjalintu (*Upupa epops*)

Katoaa Espanjassa sen vähän kasvillisuuden sekaan aivan yhtä tehokkaasti kuin täällä Suomessakin. Muutamia yksilöitä sentään nähtiin siellä täällä ja u-pu-pu -ääntäkin kuultiin.

Vihertikka (*Picus viridis*)

Huuteluvia lintuja Doñanalla muutamia ja Camarguella useita.

Lyhytvarvaskiuru (*Calandrella cinerea*)

Barbaten kylässä ainoat linnut, noin kaksikymmentä yksilöä.

Arokiuru (*Melanocorypha calandra*)

Yksittäisiä lintuja ympäri Espanjaa, tosin harvakuuisena.

Töyhtökiuru (*Galerida cristata*)

Yleinen Etelä-Ranskasta etelään päin. Etelä-Espanjassa lähempänä merenpintaa kuin serkkunsa.

Iberiantöyhtökiuru (*Galerida theklae*)

Laulu, harmaa väritys, tummat pilkut rinnassa ja lyhyt nokka olivat tuntomerkkejä, joiden avulla iberiantöyhtökiuru määritettiin. Suosii Espanjassa kuivempia paikkoja kuin töyhtökiuru. Iberialaista löytyy kuivilta hiekkakankailta ja korkealta vuoristosta, kun taas tavallista töyhtökiurua on alavammilla mailla.

Ruostepääsky (*Hirundo daurica*)

Varsin harvalukuinen. Muutamia yksilöitä Doñanalla ja vuoristossa, yksi muuttava myös rannikolla. Yläperä ja alapeitinhöyhenet nähtävissä melko helposti, kun taas niskavyö onkin huomattavasti vaikeampi rasti.

Kalliopääsky (*Hirundo rupestris*)

Rondassa yleinen, samaten joitakin yksilöitä nähtiin lähestyttäessä Andorraa Pohjois-Espanjassa.

Nummikirvinen (*Anthus campestris*)

Ainoaksi yllättäen jäänyt yksilö Barbaten kaupungin lähellä.

Vuorivästäräkki (*Motacilla cinerea*)

Useita lintuja Rondassa, muutama myöskin Andorassa.

Keltävästäräkki (*Motacilla flava iberiae*)

Muuten kuin suomalaiset keltäväiskit, mutta kurkku valkoinen. Myös silmäkulmajuova varsin selvä.

Isolepinkäinen (*Lanius excubitor mediterranea*)

Vaikutti päällisin puolin kotoiselta lapinharakalta, mutta rinnassa selvä punertava sävy.

Punapäälepinkäinen (*Lanius senator*)

Suhteellisen yleinen pensaikkoisilla avomailla. Muutto lienee kuitenkin ollut vielä kesken.

Ruokosirkkalintu (*Locustella luscicioides*)

Yksi laulava Bordeauxn lounaispuolella Ranskassa, toinen Doñanan alueella. Kokonaisuudessaan Espanja ei ole mikään erikoinen yölaulajamaa, sillä sadat sammakot ja laulukaskaat yms. pilaavat kuuluvuuden totaalisesti. Lisäksi sammakoilla on niin ihmeellisiä ääniä, ettei niistä ota hullukaan selvää.

Tamariskikerttunen (*Acrocephalus melanopogon*)

Yksi laulava yksilö Tarifan rannassa.

Silkkikerttunen (*Cettia cetti*)

Äärimmäisen vaikea päästä näkemään, vain voimakas pulppuileva laulu kuuluu jostakin. Varsin yleinen koko Espanjassa ja vielä Camarguen alueella.

Macchiakerttu (*Cisticola juncidis*)

Ruohikon/heinikon/kaislikon päällä lentelevä pikulintu oli lähes takuuvarmasti aina macchiakerttu. Pistävä tsiip-tsiip-ääni erittäin hyvä tuntomerkki. Myös hyvin vaikeasti maassa nähtävä laji. Yleinen koko Espanjassa, mutta Camarguen alueelta kanta tuhoutui lähes tyystin tässä taannoin olleena kovana talvena.

Orfeuskerttu (*Sylvia hortensis*)

Yksi yksilö Gibraltarilla.

Samettipääkerttu (*Sylvia melanocephala*)

Harmaalokin ja mustakottaraisen jälkeen Gibraltarin yleisin lintu. Punainen silmä näkyy kauas, mikäli lintu ylipäänsä suostuu näyttäytymään. Useimmiten kuuluu vain laulua jostakin puskasta.

Rusorintakerttu (*Sylvia cantillas*)

Muutama laulava yksilö Doñanalla, pari Rondan lähellä vuoristossa ja yksinäinen lintu Ebro-joen suistossa olivat ainoat havainnot tästä lajista.

Ruskokerttu (*Sylvia undata*)

Sierra del Oregenal -vuoristossa kaksi yksilöä. Yksi lintu jossain matkalla Pohjois-Espanjassa.

Tulipäähippiäinen (*Regulus ignicapillus*)

Metsäretkeilyn vähyydestä johtuen vain muutama havainto. Etelä-Ranskasta etelään.

Mustapäätasku (*Saxicola torquata*)

Se kolmas lintu, joka istuu etelässä tolpanokassa harmaasirkun ja punapäälepinkäisen lisäksi. Sinirastas (*Monticola solitarius*)
Koiras tosi kauniin sininen, naaras vaatimaton harmaa. Gibraltarilla ainakin viisi yksilöä, Rondassa muutamia.

Rusotasku (*Oenanthe hispanica*)

Ei ollut ilmeisesti vielä saapunut, vain muutama havainto, nekin aivan eteläisimmästä Espanjasta.

Mustatasku (*Oenanthe leucura*)

Vuoristolintu, vaikutti paikoin varsin yleiseltä.

Etelänsatakieli (*Luscinia megarhynchos*)

Muuttomatalla pysähtyneitä lintuja oli aamuisin puskat täynnä, ja hieman kotoisen satakielelme laulua muistuttavaa pehmeää solinaa kuului usein. Päivisin ja iltaisin hiljaisempia.

Viitaiainen (*Parus palustris*)

Ainoat viitatintit Frankfurtin kaupungin ulkoilualueella.

Kalliokiipijä (*Tichodroma muraria*)

Kaksi yksilöä Les Bauxissa Etelä-Ranskassa.

Etelänpuukiipijä (*Certhia brachydactyla*)

Doñanan alueella ja Sevillan ympäristössä muutamia. Ääni aivan erilainen kuin suomalaisella puukiipijällä.

Harmaasirkku (*Miliaria calandra*)

Tienvarsilintu numero uno. Joka toisen tolpan nokassa istui harmaasirkku. Laulu helppo tuntea.

Vuorisirkku (*Emberiza cia*)

Yksi koiras hyvin nähtävillä Gibraltarilla.

Keltahemppo (*Serinus serinus*)

Varsin yleinen Etelä-Euroopan puistoissa, puutarhoissa ja metsissä.

Kalliovarpunen (*Petronia petronia*)

Noin kymmenen yksilöä Sierra del Oregenalin vuoristossa ruskokertun ja mustataskun naapurina. Ääni merkillisen kuuloinen.

Mustakottarainen (*Sturnus unicolor*)

Pilkuton kottarainen, jonka ääni jonkin verran erilainen kuin meikäläisellä kottaraisella. Yleinen koko Espanjassa.

Siniharakka (*Cyanopica cyana*)

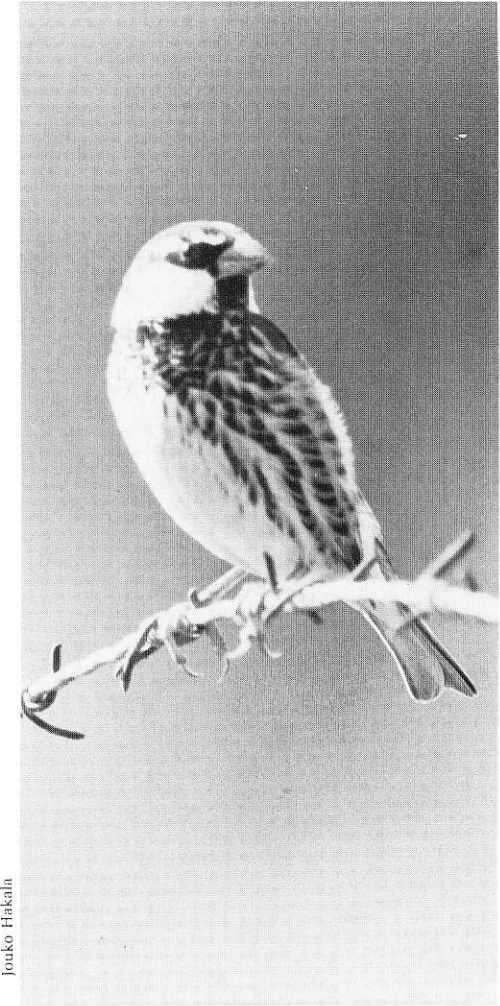
Kaksi lintua Almonten kylässä lähellä Doñanan aluetta, Doñanalla noin viidenkymmenen linnun kolonia.

Alppivaris (*Pyrrhonorax pyrrhonorax*)

Rondassa muutamakymmen kiiltävänmusta punanokkainen varis.

Kirjallisuus

KARHU, H. 1976: Linturetki Espanjaan 12.—26.04.1975. Tiedon antaja n:o 9
SHEPPERD, M.: Let's look at South Western Spain. Sussex 1987.

Jouko Hakala

Välimeren varpunen ei ole kovinkaan yleinen Etelä-Espanjassa nimestään huolimatta (*hispaniolensis*). Tämäkin yksilö on kuvattu sodan ja-loissa Israelissa.

Kivi- ja arotaskun määrittämisestä

Jouko Hakala

Määrityskuvassa (UKULI 1/88 s. 50) kuvaaja tapittaa valppaana milä ilmeisimmin joku taskulaji (esim. habitus ja tummakärkinen pyrstö). Kesäpukuisia koiraita lukuun ottamatta taskut voivat olla äärimmäisen hankalia määrittää. Kuvakulma ei ainakaan helpota asiaa.

Taskujen määrittämisessä on tärkeää pyrkiä toteamaan mahdollisimman monta tuntomerkkiä, koska useiden yksittäisten tuntomerkkien osalta on kyse ”keskimääräisestä yksilöstä”. Taskujen puvun yksilöllinen, vuodenaikainen ja iän mukainen vaihtelu voi olla huomattava. Lisäksi monien tuntomerkkien, esim. siipien alapuolen ja pyrstön värityksen luotettava toteaminen on kentällä vaikeaa ja vaatii huolellista tarkkailua.

Mielestäni kuvan lintua ei pidä määrittää lajilleen. Joitakin olettamuksia kyllä voidaan tehdä. Lintu vaikuttaa melko tukevalta. Sillä on selvä tumma ohjasjuova ja selvä valkea silmäkulmajuova, joka jatkuu selvänä päälakena tummemman korvan peitinhöyhenalueen päällä. Lintu voi näiden tuntomerkkien perusteella olla kivitasku, mutta arotaskumahdollisuutta ei voine varmuudella sulkea pois. Esitän jäljempänä eräitä tämän lajiparin erottavia tuntomerkkejä.

Yleistä taskujen puvusta

Vanhoilla taskuilla on täydellinen sulkasato (mukana myös siipisulat) pesimäalueella ennen muuttoa ja osittainen ss. talvella ennen kevätmuuttoa. Täplikkäät nuorukaiset vaihtavat asunsa osittaisessa sulkasadossa ensimmäiseen talvipukuun pian lentokyvyn saavuttamisen jälkeen synnyinalueellaan. Molempien sukupuolten ensimmäinen talvipuku muistuttaa yleensä vanhan naaraan talvipukua.

Useimpien taskujen puku vaihtuu ensimmäiseen kesäpukuun osittaisessa sulkasadossa juuri ennen kevätmuuttoa. Sulkasadon laajuus vaihtelee lajeittain. Se käsittää kaikki tai osan pään ja ruumiin höyhenistä. Tuoreena molempien sukupuolten ensimmäinen kesäpuku muistuttaa vastaavaa vanhan linnun tuoretta kesäpukua. Varsinainen ensimmäinen kesäpuku kehittyy aikaisin keväällä vaaleiden höyhenten ja sulkien reunusten kuluessa.

Ensimmäinen kesäpuku vaihtuu täydellisessä syyssulkasadossa pesimäalueella loppukesällä—alkusyksyllä vanhan linnun talvipukuun. Vanhan linnun talvipuvussa ruumiin höyhenten ja siipisulkien reunukset ovat vaaleita muistuttaen ensimmäistä talvipukua. Vanhat koiraat ovat kuitenkin tavallisesti erottavissa nuorista ja vanhoista naaraista kirkkaammasta, kesä-tyyppisemmästä pään kuvioinnistaan, joka on vain osittain vaaleiden höyhenten reunusten peittämä.

Vanhan linnun talvipuku vaihtuu osittaisessa kevätulkasadossa juuri ennen kevätmuuttoa vanhan linnun kesäpukuun. Tämänkin sulkasadon laajuus vaihtelee lajeittain ja voi joskus käsittää joitakin sisempiä siipisulkiakin. Tuore vanhan linnun kesäpuku saattaa erota vain vähän vanhan linnun talvipuvusta mutta täysi kesäpuvun väritys kehittyy tavallisesti aikaisin keväällä pään- ja ruumiin höyhenten sekä siipisulkien vaaleiden höyhenreunusten kuluessa.

Kivi- ja arotaskun määrittämisestä

Syksyllä kivitasku muistuttaa suuresti arotaskua, joka kuitenkin on yleisvaikutelmaltaan yksivärisempi. Arotaskun pyrstön kärkiosa on lähes puoliväliin asti musta ja keskimmissä sulissa musta ulottuu vielä noin 1 cm

pidemmälle tyveenpäin. Kivitaskulla pyrstön musta kärkivyö on noin 1/3 pyrstön pituudesta. Keskimmäisten sulkien musta ulottuu yleensä suhteellisesti pidemmälle pyrstön tyveen päin, jolloin kivitaskun pyrstön kärkiosaan muodostuu selvempi musta ”T”.

Kummallakin lajilla pyrstön mustan määrää vaihtelee ja lisäksi se on kentällä vaikea havaita. Muistan parin vuoden takaa tilanteen, jolloin kokeneen havainnoijan kera ajoin useaan otteeseen lentoon aavikkotaskuksi epäilemämme kivitaskun, jonka pyrstö vaikutti alkuun lennossakin kokomustalta! Lähes kaikkien taskujen pyrstö näyttää maastossa kokomustalta, ellei pyrstö ole levitettyä. Usein levitetynkin pyrstön kuviointi on parhaiten nähtävissä vasta valokuvasta.

Arotasku on yläpuolen väritykseltään yleensä yhtenäisen hiekanvärinen ja kivitaskua vaaleampi, mutta syksyllä jotkut kivitaskut voivat hämäävästi olla lähes yhtä vaaleita kuin arotaskut. Arotaskun harmaanruskea yleisväri ulottuu siiven peitinhöyhenille ja tumma alula (pikkusiipi) erottuu muusta siivestä selvemmin kuin kivitaskulla, jonka siiven peitinhöyhenet ovat tummakeskustaisemat. Kivitaskulla höyhenten keskusta on huomattavasti selkää tummempi. Siiven peitinhöyhenten keskustan väri on parhaita aro- ja kivitaskun erottavia kentätuntomerkkejä. On huomattava, että myös syksyisen naaraspu-

kuisen aavikkotaskun tumma alula voi erottua selvästi siiven peitinhöyhenistä (vrt. British Birds Vol. 80 (no 5) s. 211, kuva 98), joten mm. pyrstön väritys on lisäksi selvitettävä.

Siiven alapuolen väriä on kentällä usein vaikea nähdä, mutta arotaskun siiven vaalean alapuolen sanotaan olevan tavallisesti havaittavissa. Kivitaskun siiven alapeitinhöyhenet ja kainalohöyhenet ovat mustat tai tummanharmaat, leveästi valkoreunaiset- ja kärkiset.

Muina erottavina tuntomerkkeinä mainitaan usein arotaskun suhteellisesti suurempi pää, suurempi koko, pidemmät koivet, pystympi asento ja tukevamman näköinen sekä leveätyvisempi nokka. Kokoerojen käyttö kentätuntomerkkinä on kuitenkin usein hankalaa elleivät molemmat lajit ole samanaikaisesti tarkkailtavissa. Monet lajien mitoista menevät lisäksi päällekkäin tai sivuavat toisiaan, kuten ao. yhdistelmästä ilmenee.

Linnun asento riippuu mm. varuillaanoloasteesta eikä sitä mielestäni voi yksittäistapauksissa käyttää tuntomerkkinä. Eläinmaailmassa 5/85 on Lasse J. Laineen hieno kuva arotaskusta, jonka asento on paljon matalampi kuin määrityskuvan linnulla.

Pään värityksessä on paljon yksilöllistä vaihtelua ja se voikin olla näillä lajeilla hyvin samanlainen. Kivitaskun silmäkulmajuova on usein selvin silmän takana ja arotaskun silmän edessä. Arotaskun silmäkulmajuova on

Kivi-, aro- ja aavikkotaskun siiven, nokan ja nilkan pituus (Witherby et al. 1938).

	siipi mm	nokka kalloon mm	nilkka mm
Oen oen oen	89—98	16—18	25—27
Oen oen leu	96—110	17—19	27—33
Oen isa	94—106	19—21	29—33
Oen des (k)	82—101	16—18	24—28

Jouko Hakala

Kivitasu maalishuhtikuun vaihteessa v. 1987 Eilatissa. Huomaa mm. siiven peitinhöyhenten tummuus.

monesti varsin huomaamaton. Kivitaskun korvan peitinhöyhenten seutu on yleensä tummempi kuin arotaskun. Arotaskun korvan peitinhöyheneet ovat yleensä yhtä vaaleat kuin päälaki. Ohjasjuovan selvyys vaihtelee huomattavasti.

Kuvassa 1 on määrityskuvan yksilö sivulta nähtynä. Siiven peitinhöyheneet ovat hyvin tummat (tällä yksilöllä lähes mustat) keskustasta. Erityisesti siiven taiteen seudun pienten peitinhöyhenten mustahkot keskustat erottuvat selvästi kuvassa. Lintu on kivitasu tuoreessa kesäpuvussa. Se ei kuvasta ole välttämättä sukupuoleltaan määritettävissä. Kentällä lintu määritettiin koiraksi mm. peitinhöyhenten keskustan mustuuden perusteella.

Meille saapuessaan kivitaskun höyhenten ja sulkien vaaleat reunukset ovat kuluneet ja esim. siiven peitinhöyheneet ovat yksivärisemmän tummat. Huomaa, että vaaleat hartiahöyheneet voivat peittää vaihtelevan osan peitinhöyheneistä. Tuoreessa puvussa taas peitinhöyhenten leveät vaaleat reunukset voivat lähes peittää tummat keskustat.

Kuvassa 2 on vertailuksi samoihin aikoihin kuvattu arotasku Israelissa. Alula erottuu

Jouko Hakala

Arotasku maalishuhtikuun vaihteessa v. 1987 Eilat'in lähistöllä. Alula erottuu siiven tummimpana alueena.

muuta siipeä tummempana ja lintu on yleisvaikutelmaltaan kivitaskua kontrastittomampi. Huomaa koko peitinhöyheneentän vaaleus. Osa peitinhöyheneistä on tässäkin kuvassa hartiahöyhenten peitossa. Selvä ohjas viittaa siihen, että kyseessä on koiras.

Kiitän Markku Huhta-Koivistoa ja Jarmo Komia hyvistä neuvoista juttua valmistellesani.

Kirjallisuutta

- ALANEN, M., TIUSSA, J. & KAPANEN, M. 1984: Arotasku *Oenanthe isabellina* Kontiolahdessa. *Lintumies* 19 (3): 130–131.
- CLEMENT, P. & HARRIS, A. 1987: Field identification of West Palearctic wheaters. *British Birds* 80 (4): 137–157 ja 80 (5): 187–238.
- FRITZ, Ö. 1985: Isabellastenkväta *Oenanthe isabellina* anträffad i Sverige. *Vår Fågelvärld* 44 (1): 31–34.
- HAATAJA, K., KAARTO, I. & TYNJÄLÄ, M. 1980: Arotasku *Oenanthe isabellina* ensi kertaa Suomessa. *Lintumies* 15 (4): 174–175.
- LAINEN, L.J. 1985: Arotasku — kaakkoinen tulokas. *Eläinmaailma* (5): 48–49.
- WITHERBY, H.F., JOURDAIN, F.C.R., TICEHURST, N.F. & TUCKER, B.W. 1958: *The Handbook of British Birds*. Vol II.

Bussilla lentokentälle

Rauno Laine

TLY on tehnyt linturetkiä jo pari vuosikymmentä. Aluksi retket suuntautuivat enemmän tai vähemmän kotinurkille, mutta jo 1960-luvun lopulla käytiin mm. Yyterissä sekä legendaarisella Kasnäsin muutonarkkailupaikalla Dragsfjärdissä. Muistan vielä ensimmäiset Yyterin retket ja pelottavat ojat, joihin joku joskus kadotti silmälasitkin.

1960-luvun lintumieskonkareita tänään: Esko Tarponen (istumassa), Timo Nurmi ja Esko Joutsamo.

Noiden aikojen retkiä leimasi enemmän tieteellisempi suhtautuminen lintuihin. Seistiin ja ihmeteltiin. Olihan mukana yleensä TLY:n retkienkin puitteissa mm. biologian opettajia. Retkien luonne on siis kokenut täyden muutoksen, nykyisin tuntuu olevan tärkeätä nähdä paljon ja hyvää. Tässä yhdistyksen retket ovat onnistuneet aika mukavasti. Nykyretket ovat tarkoin suunniteltuja sen mukaan, missä on parhaimmat potentiaaliset mahdollisuudet nähdä jotain. Turhia venkuroita ei haluta tehdä. Tämän rationaalisuuden myötä retkistä voi tietysti joskus kadota se alkuperäinen nautinto.

Monenlaista mukavaa on silti TLY:n retkellä tapahtunut mm. ojaanputoamisia, eksymisiä, harhaanajoja ja lentohiekkiaan juuttumisia mallia Porin Yyteri. Entisen (?) bussikuskin ennätys 1 tunti 30 minuuttia Turusta Porkkalan kärkeen hakee edelleen vertaistaan, lisäksi suurin osa ajosta tapahtui yhdellä kädellä...

Kukaan ei koskaan ole tunnustanut sitä, että hänet olisi unohdettu jonnekin. Tosin epä-

Jouko Hakala

len yhtä tällaista tapausta, koska ko. henkilöä ei enää TLY:n retkillä ole näkynyt. Eräs retkemme osanottaja ehti Hangossakin vielä mukaan pääkaupungin huippubongaaajan hälytysajoneuvossa. Hyödyllinen vehje ei vain bongaukseen, vaan myös keräämään TLY:n eksyneitä lampaita.

Retket ovat onnistuneet hyvin tai sitten ei. Ainakin joskus on Yterissä sekoiltu läpätunkeutumattomassa sumussa, ainoina havaintoina joutsenen ääni ja jaloista pyrähtäneet pulmunen. Mutta kun kerran retkelle lähdetään, niin voihan niitä sumupinnojakin kerätä. Pyhämaan Rihtniemessä on stajattu yön mustaa taivasta kun allekirjoittanut sekoitti kellonajat; riivatun ajan vaihtaminen. Toisaalta yöpinnojakin voi kerätä...

Mitähän lienee ajatellut se bussiyhtiön johtaja, joka sai neljältä aamulla puhelun torilta, kun bussi ei tullut. Tehosi ainakin, koska varabussi tuli viidessätoista minuutissa.

Ikuisuuskymsyksiä ovat myös tapaukset, joissa aamuhyöllä kotiin menijät ihmettelevät retkelle lähtijöitä. Keskustelu voi kulkea tähän malliin:

- Hei pojat, menettekö lentokentälle?
- Tottahan toki.
- Hyvä.
- Hangon lentokentälle!

Onpa retkelle joku omista osanottajistamme tullut suoraan kapakasta. Tämä ei vakavasti puhuen ole hyvä esimerkki retken nuorimmille osanottajille; vanhoista hapoista en enää tiedä.

Kuuluvat tosin pääkaupungissa ja muualakin syynäävän tarkkaan TLY:n retkipäivät. Minullekin on vakuutettu, että silloin menään muualle, kun turkulaiset tulevat esim. Hankoniemelle. Sama pätee myös tiettyihin turkulaisiin, joiden arvolle olisi ehkä alentavaa näyttäytyä yleisöretkipäivinä. Voisivat vielä tulla sekoitetuksi massaansa harmaaseen.

Jokainen kuitenkin lienee aikanaan aloittanut harrastuksensa nimenomaan yleisöretkiltä. Ja juuri tällaiset henkilöt voisivat toimia korvaamattomana apuna retkillä.

Retkien osanottajamäärät ovat vaihdelleet. Joskus on oltu hyvinkin pienellä porukalla, parhaimmillaan on sata innokasta ollut mukana. Yhteistyö luonnonsuojeluyhdistyksen kanssa pitää bussit jatkossakin suhteellisen hyvin kansoitettuina. Kovin suuriin tappioihin ei retkitoiminnankaan yhteydessä ole varaa.

Luku sinänsä ovat ulkomaanretket, joita TLY on tehnyt Pohjois-Norjaan sekä viime keväänä Espanjaan. Espanjaan retki onnistui hyvin: 232 lajia ja 70 olutmerkkiä, pistäkääpä muut paremmaksi. Joten tavataan taas TLY:n retkillä. Sen voi sanoa ettei niillä ainakaan ikävä tule. Kaikenlaista voi tapahtua ja lintujakin näkee, kuten oheisesta listasta käy ilmi.

TLY:n retkillä Suomessa havaitut lajit

Joka havaitsee yhdistyksen retkellä lajin, jota ei ole tässä luettelossa, saa ko. matkansa ilmaiseksi. Hänen tulee havaita lintu ensimmäiseksi ja omatoimisesti. Bongattavissa oleva laji tai esim. Porkkalassa huudettun lajin havaitseminen ensimmäiseksi TLY:n porukasta ei kelpaa. Jos muut retken osanottajat eivät näe lintua, tulee havaitsejan antaa riittävä kuvaus lajista. Tenti on kova...

Kuikka	Punasotka	Pyy	Rantakurvi	Ruokki	Niittykirvinen	Lehtokerttu	Pyrstötiainen
Kaakkuri	Telkkä	Peltopyy	Punajalkaviklo	Riskilä	Nummikirvinen	Mustapääkerttu	Puukiipijä
Jääkuikka	Alli	Fasaani	Mustaviklo	Ptulu	Lapinkirvinen	Pensaskerttu	Varpunen
Silkkiiukku	Pilkkasiipi	Kurki	Valkoviklo	Sepelkyyhy	Luotokirvinen	Hernekerttu	Pikkuvarpunen
Härkälintu	Mustalintu	Luhtakana	Suokukko	Uuttukyyhy	Keltavästäräkki	Pajulintu	Peippo
Mustakurkku-uikku	Haahka	Luhtahuitti	Isosirri	Turturikyyhy	Västäräkki	Tiltalti	Järripeippo
Merimetso	Kyhmyhaahka	Pikkuhuitti	Suosirri	Turkinkyyhy	Pikkulepinkäinen	Sirittäjä	Punatulkku
Kaulushaikara	Allihaahka	Ruisräkki	Kuovisirri	Käki	Isolepinkäinen	Idän uunilintu	Nokkavarpunen
Harmaahaikara	Tukkakoskelo	Liejukana	Pikkusirri	Helmipöllö	Kuhankeittäjä	Hippiäinen	Keltahemppo
Kyhmyjoutsen	Isokoskelo	Nokikana	Pulmussirri	Huuhkaja	Kottarainen	Kirjosieppo	Viiherpeippo
Laulujoutsen	Uivelo	Meriharakka	Lapinsirri	Sarvipöllö	Tilhi	Harmaasieppo	Vihervarpunen
Pikkujoutsen	Merikotka	Töyhtöhyppä	Jänkäsirriäinen	Suopöllö	Kuukkeli	Pikkusieppo	Tikli
Kanadanhanhi	Maakotka	Tylli	Avosetti	Lehtopöllö	Närhi	Kivitasku	Hemppo
Sepelhanhi	Hiirihaukka	Pikkutylli	Vesipääsky	Hiiripöllö	Harakka	Pensastasku	Urpiainen
Valkoposkihanhi	Piekana	Mustajalkatylli	Merikihu	Kehräjä	Pähkinähakki	Leppälintu	Tundraurpiainen
Merihanhi	Mehiläishaukka	Tundrakurmitsa	Tunturikihu	Tervapääsky	Naakka	Sinirinta	Punavarpunen
Tundranhanhi	Kanahaukka	Kapustarinta	Leveäpyrstökihu	Mehiläissyöjä	Mustavaris	Punarinta	Taviokurna
Metsähanhi	Varpushaukka	Keräkurmitsa	Isolokki	Harmaapäätikka	Varis	Satakieli	Pikkukäpylintu
Sinisorsa	Haarahaukka	Karikukko	Merilokki	Käpytikka	Korppi	Sepelrastas	Isokäpylintu
Tavi	Ruskosuohaukka	Taivaanvuohi	Selkälokki	Pikkutikka	Peukaloinen	Mustarastas	Kirjosiipekäpylintu
Harmaasorsa	Sinisuohaukka	Heinäkurppa	Harmaalokki	Valkoselkätikka	Rautiainen	Kulorastas	Pohjansirkku
Jouhisorsa	Niittysuohaukka	Jänkäkurppa	Kalalokki	Palokärki	Ruokosirkkalintu	Laulurastas	Peltosirkku
Haapana	Muuttohaukka	Lehtokurppa	Naurulokki	Känpöytä	Viitasirkkalintu	Räkättirastas	Pajusirkku
Amerikan haapana	Nuolihaukka	Isokuovi	Pikkulokki	Kiuru	Pensasirkkalintu	Punakylkirastas	Keltasirkku
Tavi	Ampuhaukka	Pikkukuovi	Pikkukajava	Kangaskiuru	Ruokokerttunen	Hömötiainen	Lapinsirkku
Heinätaavi	Tuulihaukka	Punakuiiri	Mustatiira	Turturikiuru	Rytikerttunen	Lapintiaainen	Pulmunen
Lapasorsa	Riekko	Mustapyrstökuiiri	Räyskä	Törmäpääsky	Rastaskerttunen	Töyhtötiainen	yhteensä
Ristosorsa	Kiiruna	Rantasipi	Kalatiira	Haarapääsky	Luhtakerttunen	Sinitiaainen	236 lajia
Lapasotka	Metso	Metsäviklo	Lapintiira	Räystäspääsky	Viitakerttunen	Kuusitiaainen	
Tukkasotka	Teeri	Liro	Pikkutiira	Metsäkirvinen	Kultarinta	Talitiaainen	

Jurmon kevät huippuluokkaa

Jyrki Matikainen

Vastedes julkaistaan jokaisessa Ukulissa lyhyt katsaus Jurmon lintuaseman viimeaikaisiin tapahtumiin. Tällä kertaa silmäilemme viime kevättä, mutta loppusyksyn numeroissa pääsemme käsiksi tuoreempaan materiaaliin.

Tarkoituksemme ei ole aivan pyyteetön. Toivomme ajankohtaisen palautteen lisäävän jäsenistön kiinnostusta Jurmon asemaa kohtaan niin että, havainnoinnin ja rengastuksen ensisijaistavoitteet saadaan täytettyä.

Poikkeuksellisen leudon talven jälkeen oli kevätmuuton alkamisajankohdan toteaminen monen lajin osalta hankalaa. Meri jäättyi vasta maaliskuun alkupäivinä noin kuukaudeksi. Välittömästi jäiden lähdeyttyä ilmestyivät takaisin monet melko runsaina talvehtineet vesilinnut. Ensimmäiset muuttavat haahkat havaittiin maaliskuun viimeisenä päivänä.

Leuto talvi houkutteli myös monta varpuslintua talvehtimisyritykseen. Ainakin kaksi kiurua, kaksi rautiaista, punarinta ja kahlaajista lehtokurppa selvisivät kevääseen.

Maaliskuun alussa havainnointi oli katkonaista, joten monesta varhaismuuttajasta saatiin ensihavainto vasta kuun loppupuolella. Ensimmäiset muuttavat nähtiin kuitenkin 12.3. Pikkurariteeteista nähtiin kuun lopulla neljä tunturikiurua.

Huhtikuun havainnointi sensijaan oli lähes aukotonta, mutta verkot oli viritetty rengastajien puutteen vuoksi vain kuutenatoista päivänä. Mustaleppälinnut saapuivat tavanmukaisesti kuun alkupäivinä. Ensimmäinen muuttoryntäys koettiin 6.4., jolloin rengastussumma oli 187 – valtaosin hippiaisiä. Aikaisena voidaan pitää 8.4. rengastettua tilitteitä.

Huhtikuun lopulla saarella nähtiin runsaasti pikkurariteetteja, mm. harjalintu, harmaasorsia ja mustaleppälintuja. 17.4. nähtiin 3-kv isolokki. Samoihin aikoihin katajikoissa lymysi kolme sepelrastasta, joita tavattiin siten päivittäin toukokuun alkuun asti.

Toukokuun alun asemalomakkeet eivät tätä kirjoitettaessa ole käytettävissäni, joten hyppäämme takatalveen. 12–15.5. vallinneet kylmät pohjoistuulet pysäyttivät hyönteissyöjien muuton, mutta ensimmäiset pikkusiepot havaittiin kuitenkin. Punakuirien päämuutto oli 15.5., jolloin Jurmossa lepäili 190 yksilöä, mutta horisontissa nähtiin yli tuhat muuttavaa isoa kahlaajaa.

Ensimmäiset yölaulajat ilahduttivat rengastajaa 19.5. viittasirkkalinnun ja luhtakerttusen höyhenpuvuissa. Seuraavana päivänä silmänruokaa löytyi turturi- ja turkinkyhkyyn muodossa. Männikössä näyttäytyi 21.5. sepieläpököiras, joka lepäili saarella pari päivää. Nummella hyöri yksinäinen keräkurmita, mutta jo seuraavana päivänä se sai seurakseen viisi lajitovertia. Avosetista tehtiin kaksi havaintoa: 24.5. muuttava ja vähän myöhemmin paikallinen lintu.

Pikkutiirapari saapui Jurmoon 27.5. ja aloitti pesinnän Heinäsaarella, missä naaras nähtiin säännöllisesti hautomassa. Poikasaikainen tarkistus oli kuitenkin pettymys: pesäpaikka autio ja tiirat Etelälietteellä. Pesinnän epäonnistumisen syy jäi arvoitukseksi.

Toukokuun viimeisten päivien lajeja olivat 2-kv niittysuohaukkakoiras ja mustaotsaleppinkäinen. Kesäkuun avauslaji oli sininärhi, joka viipyi saarella vain pari tuntia poistuaikseen länteen. Rariteettitilvua jatkoivat 9.6. nummikirvinen ja lyhytnokkahanhi. Kuunvaihteessa havaittiin tavallista enemmän yölaulajia, mm. luhtakerttusia useita kymmeniä.

Kesäkuu toi myös lisäyksen Jurmon lajiluetteloon, mihin 2.6. liitettiin länsipäässä nähty vuorivästaräkki.

Kaisu Heddenström

Kaisu Heddenström

Nyheter från Skären

Pirjo Mattsson årets företagarkvinna

Årets företagarkvinna på landsbygden i Egentliga Finland heter nu Pirjo Mattsson från Jurmo. På bakgrunden ligger det utvecklingsarbete Pirjo har gjort med fiskprodukter på burk.

När hon för 10 år sedan flyttade ut till Jurmo och gifte sig med Per var sortimentet traditionellt, saltströmming och vassbuk. Sedan dess har man blivit bekant med nya delikatesser: skomakarlarx, senapströmming, vitlöksströmming. Årets nyhet är sik i ättikslag.

Att provsmaka dessa skärprodukter är nästan ett måste för alla Jurmobesökare. Kom ihåg att klocka människor äter fisk.

Per Mattsson fick skärgårdspris

I samband med strömmingsmarknad i Helsingfors tilldelades Jurmo-Per ett rikssvenskt skärgårdspris. Det utdelas årligen ur Uno Östermans skärgårdsfond för trägen vård av land och vatten där havets storsmar hotar.

Priset är träskulptur som föreställer en säl på en grynna. Till priset hör ett diplom med guldräm. Jurmo-Per är den första finländaren som har fått priset.

Under festligheterna fick Per också ett nytt exemplar till sina flasksamlingar, en flaska 21 år gammal whisky. Titta in i strandboden, samlingen är imponerande. VV

Nostalgiska bilder från början av 1970-talet. Ekorna har redan ruttnat i bystranden. Prisse och Irene rensar inga mera strömming med Per.

"Kyllä kansa tietää..."

Veijo Vänskä

TTY:n tulisi pitää vuodessa vain seitsemän kokousta, joihin toivotaan enemmän määräysaiheita, matkakertomuksia ja ulkomaisia esiintyjä. Jäsentiedote todettiin yksiselitteisen tarpeelliseksi ja nykymuodossaan tehtävänsä toimittavaksi. Tätä mieltä olivat jäsenet vuoden alussa tehdyssä kyselyssä.

Kokouksia ja tiedotetta koskevaan kyselyyn tuli 33 vastausta, mikä on vain 7 % jäsenistöstä. Kun otos on näin pieni ja edustaa lähinnä aktiivisimpia lintumiehiä, ei tuloksista voi tehdä kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä.

Vastaajien keski-ikä oli 31 vuotta ja lintuja he olivat harrastaneet 15 vuotta. Turussa asui 17, TTY:n muissa kunnissa 11 ja muualla maassa 5 vastaajaa. Nämä tiedot vastaavat hyvin vuoden 1984 jäsenkyselyn tuloksia. Bongareita joukossa oli 21, joista peräti 5 kuului "300 kerhoon".

Kokoukset

Kokouksissa vastaajat olivat käyneet keskimäärin 2.6. kertaa, mutta kokouksia he halusivat pidettäväksi 6.8 kpl vuodessa, eli yhden vähemmän kuin v. 1987. Määrän korvaamista laadulla kannatti tasan puolet, kun toinen puoli vastaajista vastusti.

Seuraavassa asetelmassa vastaajien käsitys kokousten sisällön kehittämistä. Vastaukset annettiin asteikolla 5—1. Mitä enemmän tulos ylittää keskiarvon kolme, sitä lähempänä vastaajat olivat vasemman reunan väitettä ja päinvastoin.

Asetelmasta käy selvästi ilmi ajan henki. Bongarit haluavat kevyttä ohjelmaa; matkakertomuksia, kilpailuja ja määräysaiheita. Heidän mielestään tiedettä oli sopivasti (3/8 kokousta v. 1987). Tämä on jyrkässä ristiriidassa muiden jäsenten käsityksen kanssa. He haluavat lisää tiedettä ja vähemmän kilpailuja ja matkakertomuksia.

Hyvää esitelmää vastaajat lähtisivät kuuntelemaan yllättävän kauas. Lähes puolet lähtisi 101—200 km:n päähän, kun vain kolmannes tyytyisi alle 30 km:n matkaan. Bongarien joukossa esiintyy halukkuutta vielä pidempiin matkoihin (5.8 % yli 500 km!).

Lopuksi kaikki sanalliset ehdotukset kokouksen ohjelmaksi:

- retkeilyohjeita
- esityksiä TTY:n alueen (miksi myös Porin ja Hangon lintupaikoista)
- enemmän filmejä
- ajankohtaisia tutkimustuloksia ja selvityksiä meneillään olevista projekteista (atlas)
- linnut ja ympäristö, pesintä (lajiryhmittäin), keitä me olemme ja miksi
- esitelmäksi tai tiedonannoksi muokattuja tutkimuksia tai havaintoja kaikilta lintututkimuksen aloilta
- lintuharrastuksen ja -tieteen yhteyksistä esim. luonnon- ja ympäristönsuojeluun, linnuston muutokset
- luonto(lintu)kuvauksesta
- seurantatutkimusten tuloksia = jotakin takseeraajillekin
- havaintojen ilmoittamista
- turkulaista lintuihin liittyvää biologiaa
- opastus aloittelijoille jopa tavallisten lajien tunnistamisessa.

	bongarit	ei-bong.	yht.	
Kokouksia liikaa	3.316	3.556	3.393	Kokouksia liian harvoin
Hyvät esitelmät	3.316	2.778	3.143	Huonot esitelmät
Liikaa tiedettä	3.000	2.222	2.750	Liian vähän tiedettä
Lisää kilpailuja	3.368	2.000	2.929	Vähemmän kilpailuja
Lisää ulkomaalaisia	3.474	3.222	3.393	Ei ulkomaalaisia
Lisää määräysaiheita	3.947	3.333	3.750	Ei määräysaiheita
Lisää matkakertomuksia	3.842	2.778	3.500	Ei matkakertomuksia
	n = 19	n = 9	n = 28	

Lintuharrastus antaa enemmän silloin kun se on muutakin kuin bongasta. Aamun verkkoilun saalista selvittelemässä Rolf Karlsson, Reijo Salonen, Ilkka Oksala ja Esko Tarponen.

Leo Karlsson

Kommentit yhdistyksestä

Kyselyssä annettiin mahdollisuus kommentoida yhdistyksen toimintaa yleisemminkin. Palaute on seuraavanlaista:

- TTY toimii ihan kiitettävästi
- missä Varsinais-Suomen lintu-kirja viipyi TTY:n toiminta ollut jumissa jo 3—4 vuotta; havaintopostilaatikoiden hoito?; TTY:n hallitus ilmeisesti aika nuorta keski-ikältään; retkitoiminta kiitettävää
- Bongauksen ei mielestäni tulisi olla kovinkaan näkyvä toiminnan ala, linnut itse, lintutiede ja luonnonsuojelun pääasioita; elämänpinnoja voisi tosin leikkimielellä kerätä
- sais olla muutakin toimintaa kuin retkiä ja kokouksia, mutta mitä
- lisää retkiä myös lähemmäs
- olen ilmeisesti liian vanha jaksakseni olla kiinnostunut kaikenlaisista kilpailuista ja hassuista testeistä
- kiitokset pj:lle ja muille toimijoille; ryhmällä on valta, jos jäsenistö niin haluaa, joten siitä vaan rohkeita päätöksiä
- pinnaskabat ovat leikkiä, jonka edistämiseen ei tarvita aat-

Tiedote

Tiedotteen sisältöä koskevat tulokset ovat samanlaisessa asetelmassa kuin edellä. Tiedotteeseen ovat jäsenet harvinaisen tyytyväisiä. Vain ajankohtaista asiaa ja havaintoja haluttaisiin vielä enemmän. Yhtä tyytyväisiä oltiin jo v. 1984.

Tulee liian usein	2.710	Tulee liian harvoin
Tulee ajoissa	2.581	Tulee myöhässä
Liikaa huumoria	2.516	Liian vähän huumoria
Liikaa Jurmosta	2.806	Liian vähän Jurmosta
Painoasu hyvä	2.935	Painoasu huono
Liikaa vaatimuksia	2.935	Liian vähän vaatimuksia
Liikaa ajankohtaista	2.258	Lisää ajankohtaista
Liikaa havaintoja	2.226	Lisää havaintoja
Toimittaa tehtävänsä	4.387	Tieto etsittävä muualta
Tarpeellinen	4.645	Tarpeeton

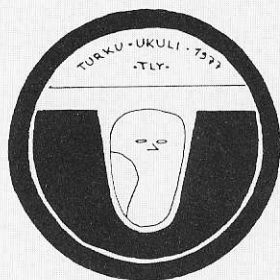
Ukulin logokilpailu

teellista yhdistystä; bongauskeskeisyys on ollut omiaan lyhytaikaistamaan ja latistamaan lintuharrastusta; luulen, että 60-luvun TLY:n jäsenistä harrastaa nyt paljon suurempi prosentti kuin 80-luvun TLY:n jäsenistä v. 2008

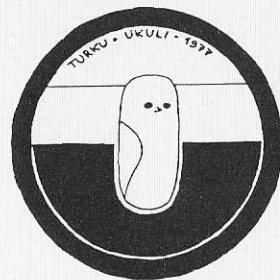
- voisiko olla näkyvämmän esillä paikallisissa lehdissä
- menettelee
- hyvin toimii
- toiminta on hyvin järjestettyä, hallitus OK ja retket hyviä
- lisää retkiä
- muuten ihan yes, mutta Ukuli saisi olla painoasultaan Tringan, Lintukymin tai Lintumiehen kaltainen. Nykyistä Ukulia on hankala sidotuttaa kirjaksi
- jäsenmaksukuponki vm 1988 susi (Jurmo-maksussa esim. eri summa jäsenkortiosassa kuin itse kupongissa).

Lähteet

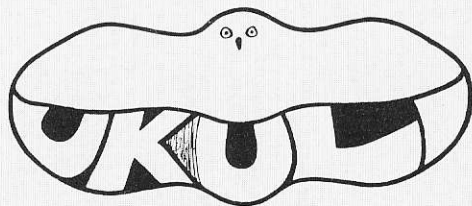
- NORMAJA, J. 1988: Kysely TLY:n kokouksista ja tiedotteista. Tutkimusraportti (yhdistyksen arkistossa).
- LAINEN, R. 1986: TLY:n jäsenkyselyraportin 1984 I osa. Ukuli 17(2):79–90.
- LAINEN, R. 1986: TLY:n jäsenkyselyraportin IV ja viimeinen osa. Ukuli 17(5): 236–247.

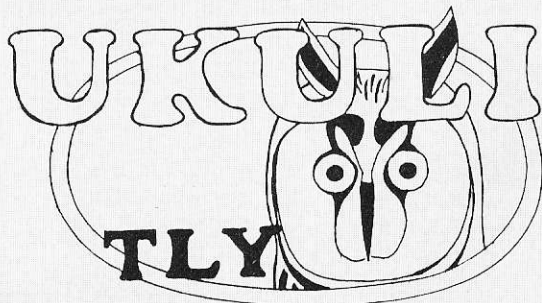
Vanha koiras

Noviisi Vaelluksella

Konza

Otus

Ukulissa n:o 4/86 julistettiin lehden logon suunnittelukilpailu. Töitä jätettiin vain neljä, vaikka palkintolautakunta odottelikin niitä pitkään yli annetun määräajan. Kaikki jätetyt työt täyttivät asetetut vaatimukset.

Hallitus valitsi voittajaksi Kari Salosen työn "Vanha koiras". Se esittää riittävän yksinkertaisella tavalla Ukulia. Siinä se istuu ylväänä ja arvokkaana, katse kohti tulevisuutta. Työn nimikin on ajakohtainen, alkaahan yhdistys olla täynnä vanhoja koiraita. Nuoria koiraita ja myös naaraita toivoisimme näkemämme enemmän jäsenistössä.

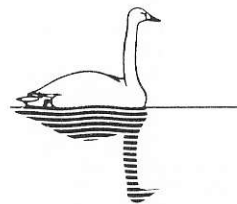
Koska töitä oli vain neljä, julkaisee Ukuli ne kaikki jäsenistön arviotavaksi. Mainittakoon vielä, että paljon keskustelua herätti työ "Otus", joka putosi loppuäänestyksestä siksi, että kuvassa on sarvipöllö eikä tunturipöllö.

Palkintolautakunta ja hallitus onnittelevat voittajaa.

keskustelua

LYLiä tarvitaan

Rauno Laine

Tampereen suunnasta kuuluu kumppia. Siellä joku paikallinen kyy runtaa LYLiä ja sen toiminnan alimpaan maanrakoon. Tällaiset kirjoitukset valtakunnallisessa julkaisussa eivät voi olla saamatta aikaan kuin pahaa ja antavat samalla suurelle yleisölle täysin väärän kuvan Liiton toiminnasta. En voi ymmärtää, että henkilökohtaiset patoutumat puretaan lintuharrastajien ulkopuolellekin leviävässä julkaisussa (SALMINEN: Siis mihin LYLiä tosiaan tarvitaan. Lintumies 1/88:32).

Kritikoida saa, mutta asiallisuus olisi pyrittävä säilyttämään aina. Demokratiahän mahdollistaa joka järjestössä itsensä juntaamisen tilalle, jollei touhu miellytä. Oppositioista on aina helppo arvostella, näkyöhän tämä nykypäivän politiikkassakin, vaikka olisi itse ollut samoja päätöksiä aiemmin tekemässä. Joten siinä suhteessa voinee ymmärtää tätä Tampereen Väyrystä, joka nyt hyökkää Liiton kimppeen. Ehkä Taly ehdottaa häntä seuraavassa tilanteessa hallitukseen? Kyseessä toki lienee vain yhden ihmisen asiaton purkaus, uskoakseni.

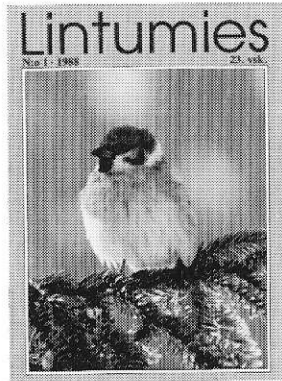
Jos ajatellaan sitä, mikä oli LYLin lähtötilanne aikoinaan, voidaan sanoa, että eteenpäin on mentä ja paljon. Tietysti muutaman ihmisen kuppikunta on aina osallistujan kannalta mukavampi kuin tuhatpäinen järjestö, jossa ei tunne ihmisistä kuin osan. Mutta kysyä sopii, onko tällaisella epämääräisellä kuppikunnalla, joka mahtuu kokoontumaan johonkin kapakan nurkkaan, sen suurempaa merkitystä kun kyseeseen tulevat tärkeät ratkaisut päättäjien suuntaan. Tulosten aikaansaaminen vaatii aina jonkunlaisen järjestäytyneen muodon, kutsutaan sitä sitten vaikka byrokratiaksi. Tietysti byrokratiankin tulee olla TOIMIVAA.

Kyllähän itsekunkin on myöntävä että LYL on saanut paljon

aikaan ja elää ja hengittää edelleen kaikista byrokratiakauhisteluista huolimatta. Ajatellaan, että jotain paikallista asiaa ratkaistaessa Turustakin hyppäisi päättäjien puheilla ensin virallisesti TLY, sitten Bongarikilta, sitten Musta Lista, sitten 300:n miehet, eikä loppua taitaisi tulla koskaan. Se on varmin tae asian joutumisesta Ö-mappiin. Vaan kun asian esittelee LYLiä toiminnanjohtaja tai joku muu Liitosta yksinkertaisesti ja selvästi, jotain voidaan saada aikaankin. Näin ollen en voi hyväksyä ajatusta mistään yksittäisistä kuppikunnista, kuten ääni Tampereelta esittää. Ja varmaa on, etteivät monttusaappaiset, rähjäntyneissä retkivaatteissa asiaa esittelemään tulevat lintuharrastajat pääsisi vahtimestaria pitämälle.

Se jos asia ei etene, ei taatusti ole LYLin syy. Tuskin voidaan LYLin toiminnanjohtajaakaan vaatia odottamaan eduskunnan portailla kirves kädessä niitä, jotka äänestävät LYLin esittämää suojeluhanketta vastaan. Allekirjoittaneella on runsain mitoin kokemuksia siitä, ettei ainoakaan järjestö voi toimia ilman rahaa. Ei paikallisyhdistys, eikä Liittokaan. Tai ehkä ääni Tampereelta voisi yrittää perustaa lintuyhdistyksen joka ei peri jäsenmaksuja, ei myy mitään, mutta toimii silti? Lupaani liittyä heti jäseneksi, jos jonkinlaista toimintaa saat aikaan. Viralliset rekisteröintikaavakkeet kun jo maksavat muutaman kymppi... Puhumattakaan järjestöstä, jonka tulisi toimia lintuharrastajien valtakunnallisena äänitorvena. Jos puhutaan suojelusta, niin se jos mikä vaatii rahaa. Tuskinpa Luonnonsäätiön toiminnastakaan tulisi yhtään mitään ilman hyviä siteitä liikemaailmaan.

Paljon on muuttunut. LYLiä ei enää naureta ulos korkeimmiltakaan virkapaikoilta. Näin ei ole aina ollut. Vasta pitkä ja määrätietoinen työ on saanut tämän aikaan.

Tilaa ihmeessä Lintumies ensi vuodeksi. Puh. 910-52 579.

Mitä tulee paljon puhuttuun LY-Lin jäsenmaksuun, on todettava, että se ei edelleenkään muodosta suurta osaa liiton varainhankinnasta. Siihen, pitäisikö sitä nostaa vai ei, en tässä ota kantaa. Kysymys on vain siitä, haluavatko yhdistykset toimivaa liittoa vai haluavatko ne mieluummin nyhertää omin päin, jolloin toiminta on vaarassa kaatua paikallisiin ristiriitoihin. Ja välittääkö herra Päättäjä jonkun Takahikian anonyymien bongareitten vaatimuksista? Mitä tulee liiton hallituksen arvovaltaan antaa lintuja koskevia lausuntoja, on todettava, että kyllä kai pitkään kestänyt maastokokemus on yhtä arvokasta kuin jonkun takahuoneessaan nyhertävän tiedemiesplantun tutkimukset sulkien rakenteellisuudesta suhteessa höyhenten painoon. Tietääkseni kaikilla LY-Lin hallituksen jäsenillä on pitkään kestänyt lintuharrastus takanaan ja he pystyvät arvioimaan mikä on hyväksi linnustolle. Biologeja toki tarvitaan liitonkin hallituksessa. Tällä hetkellä heitä onkin, mikä on ilolla merkille pantavaa. Mutta myös hallintobyrokraatteja tarvitaan yhtä lailla hallinnollisia kysymyksiä varten. Uskoakseni tämän hetkinen liiton hallituksen kokoonpano vastaa erinomaisesti tarkoitustaan. Nyt tietysti sanot, että ei korppi korpin silmää noki; onhan allekirjoittanutkin istunut hallituksessa ja istuu siellä edelleen. Kyllä hallituksessakin voidaan olla eri mieltä jos tarve vaatii. Emme me toki ole mikään sisäpiiri, mitä ei missään suhteessa saisi arvostella ja jonka päätöksistä ei olisi valittamisoikeutta. Mutta asiallisuus ennen kaikkea. Täytyy todella olla asialleen vihkiytynyt jos on valmis rankan työpäivänkin jälkeen matkustamaan satoja kilometrejä pelkästään hallituksen kokousta varten, kuten eräät Liiton hallituksen jäsenet jatkuvasti tekevät. Ja useimmissa tapauksissa ilman kiitoksen sanaakaan, lintumieshän ei

koskaan turhia kiittele. Liiton hallitusta on myös arvosteltu Turku—Helsinki keskeisyydestä. Tämä taas on yksinomaan kiinni siitä, ketä paikallisyhdistykset esittävät edustajistossa hallitukseen valittaviksi. Eimistään muusta. Siinä suhteessa rakas liittomme on täysin demokraattinen.

Mitä tulee siihen, että esim. Luonto-Liitto olisi parempi päättämään asioista, haluan tyrmätä tämänkin ajatusrakennelman. Luonto-Liitolla on omat tehtävänsä, LY-Lillä taas omansa. Ja kaikella ystävyydellä Luonto-Liittoa kohtaan; LY-L on järjestön toimivuuden suhteen ajanut sen ohji kauan sitten. Luonto-Liitto alkaa olla byrokraattinen, LY-L ei sitä ainakaan haitallisessa mielessä vielä ole. Yhteistyötä toki aina voidaan harjoittaa ja se onkin ihan kannatettavaa, jos esim. yhteisiä projekteja löydetään esim. nuorisotyössä.

En tiedä, mikä on Luonto-Liiton tilanne nykyään. Ainakin silloin, kun allekirjoittanut oli siinä mukana, se oli liiksikin sidoksissa eräisiin poliittisiin ryhmittymiin. Liitto ei harrastusjärjestönä voisi ikimaailmassa sitoutua suuntaan eikä toiseen, vaan haluaa edelleen toimia vapaasti Suomen kaikkien lintuharrastajien eduksi ja hyödyksi.

Mitä tulee SLY:een, ovat sen päättäjät tietenkin huippulintumiehiä. Mutta jotenkin tuntuu, että sekin on nykyään käpertynyt omaan tieteellisyhteensä. Näin ollen lintujen suojelutyö ja siitä tiedottaminen jää suurelta osin LY-Lin ja sen hallituksen harteille. Ymmärtääkseni LY-Lin työnä on toimiminen koko lintuharrastuksen sekä lintujen hyväksi, ei niinkään yksittäisen harrastajan, joka työ taas jää paikallisyhdistyksille. Väitteet että LY-L ei anna yksittäiselle harrastajalle mitään, on nähtävä tässä valossa. Jos LY-Lin toiminnan ansiosta yksikin lintujärvi saadaan suojeltua tai joku maallikko kiinnostumaan linnuista ja työstä lintujen hyväksi, voidaan sanoa, että jo silloin on Liitto antanut paljon yksittäisellekin harrastajalle.

Liitto julkaisee nykyään myös ainakin Pohjolan ellei Euroopan upeinta valtakunnallista lintulehteä. Jos tätäkin tasoa halutaan ylläpitää, vaatii se myös myönteistä asennoitumista Liittoa kohtaan. Tiedän, että monissa ulkomaisissa lintutilaisuuksissa on oltu puulla päähän lyötyjä kun on käynyt ilmi, että pieni Suomi ja sen valtakunnallinen liitto pystyy tällaiseen saavutukseen. Ainakin lahden takaa kiirii silloin tällöin kateellisia huomioita.

Vaatimuksen siitä, että yhdistyksen pitäisi erota Liitosta, jätän omaan arvoonsa. Päinvastoin on ollut mieluisaa havaita maahamme syntyvien uusien järjestöjen kiinnostus LY-Liä kohtaan. Ne ovat liittyneet heti, kun se on ollut mahdollista, tai ovat ainakin liittymässä. Jos Liiton sääntöjä joskus muutetaan mm. ulkojäsenet salliviksi, voi yhä useampi järjestö tulla liiton piiriin. Halukkuutta ilmeisesti on. Joten eipä voi todeta Herra Salmiselle muuta kuin **että kyllä Liittoa tarvitaan.**

(Tässä kirjoituksessa esiintyvät mielipiteet ovat kirjoittajan omia eivätkä edusta mitään virallista kantaa.)

Osoitemuistio

Hallitus

Puheenjohtaja Rauno Laine
Rauhankatu 9 b B 43, 20100 Turku,
921-304 562

Varapuheenjohtaja Jyrki Normaja
Eerikinkatu 27 B 24, 20100 Turku,
921-515 371

Rahastonhoitaja Juha-Pekka Penttilä
Ylitie 22, 20810 Turku, 921-357 381

Sihteeri Tapani Veistola
Hämeenkatu 14 B 26, 20500 Turku,
921-333 081

Atlasvastaava Pekka Alho
Aninkaistenkatu 16 A 36, 20110 Turku,
921-514 696

Kirjamyymä Annika Forsten
Aurakatu 20 A 5, 20100 Turku,
921-318 404

Ukulin irtonumeromyymä Tapio Lineri
Pohjanmaankatu 2 B 36, 20740 Turku,
921-424 324

Kurkivastaava Jyrki Matikainen
Rauhankatu 23—25 D 43, 20140 Turku,
921-515 916

Jäsen Pekka Rautsala
Nisse Kavon katu 6 A 1, 20610 Turku,
921-443 741

Jäsensihteeri Simo Veistola
Iit. Pitkäkatu 18 D 73, 20520 Turku,
921-330 224

Arkistot

Järvilintuarkisto Asko Suoranta
Koukkarinkatu 4 C 33, 20610 Turku,
921-446 619

Lintuhavaintoarkisto Juhana Piha
Kellonsoittajankatu 2 as 12, 20500 Turku,
921-515 993

Lintulehdet (Fennica) Tapani Veistola
ks. Hallitus

Lintulehdet (Ulkomaiset) Jyrki Normaja
ks. Hallitus
Suoarkisto Antti Karlin
Kalevantie 15 A 22, 23500 Uusikaupunki,
922-240 40

Havaintojen ilmoittaminen

LYL-aluevastaava Tapani Veistola
Hämeenkatu 14 B 26, 20500 Turku,
921-333 081

Jurmon lintuasema

Asemanhoitaja Veijo Vänskä
21650 Lillandet, 926-542 58
Vara-asemanhoitaja Jyrki Matikainen
ks. Hallitus

Regastusvastaava Vesa Multala
Hoviherrankatu 5 A 3, 20780 Kaarina,
921-433 697

Toimikunnat

Toimikuntavastaava Tapani Veistola
ks. Hallitus

Alueriteettikomitean pj. Tomi Lindroos
ks. Alueriteettikomitea

Antikviteettikollegion pj. (v.t.) Tapani Veistola
ks. Hallitus

Atlastoimikunnan pj. Esko Gustafsson
ks. Lintuatlas

Harrastajatukintolautakunnan pj. Jarmo Komi
Eerikinkatu 2 E 114, 20110 Turku,
921-319 716

Havaintotoimikunnan pj. Tapani Veistola
ks. Hallitus

Julkaisutoimikunnan pj. Jyrki Normaja
ks. Hallitus

Jurmon lintuasematoimikunnan pj. Veijo Vänskä
ks. Jurmon lintuasema

Linnustonsuojelutoimikunnan pj. (v.t.) Tapani Veistola
ks. Hallitus

LYL-toimikunnan pj. Rauno Laine
ks. Hallitus

Ohjelmatoimikunnan pj. Jyrki Normaja
ks. Hallitus

Petolintuotoimikunnan pj. Seppo Pekkala
Vaskitorvenkatu 11 as 3, 20840 Turku,
työ 921-333 505

Retkitoimikunnan pj. Rauno Laine
ks. Hallitus

Taloustoimikunnan pj. Juha-Pekka Penttilä
ks. Hallitus

Työvaliokunnan pj. Rauno Laine
ks. Hallitus

Ukulin toimituskunnan pj. Veijo Vänskä
ks. Jurmon lintuasema

Urheilutoimikunnan pj. Leo Karlson
Majoitusmestarinkatu 11 G 114, 20350 Turku,
921-482 316

Vaihtoyhteistoimikunnan pj. Jyrki Normaja
ks. Hallitus

Varsinais-Suomen linnut -kirjan toimitus Antti Karlin
ks. Arkistot